

Lutr, gak stál pro wjru a cirkew katolickau.

Wypracował
Pantaleon Neumann,
kaplan w Záboří,
dieceze Králové-Hradecké, spoluzařadatel Dědictví Swatojanského,
ažd Gednoty katolické w Praze.



Nákladem Dědictví Swatojanského.
Pro rok 1850. Číslo XXV.
Cena 8 kr. na stříbře.

W Praze 1850.
Tiskem Bedřicha Rohlička w Karlově ulici č. 188.

Swoldstě k dostání w cij. kr. dvornym kněhkupectwji Bedř. Grebnera a
Steinbucha na Staroměstském náměstí č. 548, a we všech kněhkupectwjich.

Předmluva.

Podivně dogjmá čtenáře Lutrowých spisů, když vidí, jak geg brzo tichá mysl wede a brzo prudká wásseň jak gjm zmjtá. Lutr, tichou myslí weden, na wysost chwálj wjru a cirkew katoliczau: wássnj zmjtán podle gi tupj. Byltě žiwý odpor ! Proto se mi owszem může namjtnauti, že ten, kdo si odporuje, sám že není wěrohoden a swědectwí geho že nemá žádné ceny. Naproti tomu lze také twrditi, že chwalným swědectwím auhlašnijho zgewného nepřítele se má tež dopříti sluchu a že wýlew tiché, pořogné, poważliwé myсли wětší dů-

wěry zaſluhūge, než wýraz prudké, haučliwé, ne-rozwážliwé wáſſně. Čta Lutrový spisy, Polikrát gsem se podiwił tomu, co krásného o Katolictwu wyznał. Z takowýchto geho wýroku, a na základě Jungowých rozmluw (Tolerante Unterhaltungen zweier Lutheraner über die katholische Religion) možno mi bylo, složiti knižečku: „Lutr, gař schwaluge w jru a cjrkev katolickau,“ gíž tu swatojanstému dědictwj co geho spoluzařadatel podáwám.

Lemmann.

Přístup.

Bylot to 1. Listopadu l. p. 18**. Luteraňi w osadě L. slavili tento den službami božimi. Wykłädage słowa Pawlowa: „Wszego zkussugte, a což dobrého gest, toho se držte“ (I. Tes. 5, 20.) welebil pastor gegich Martina Lutra co zmužilého badatele, wyznawace a obrance prawdy Božej.

Zástup shromážděný se gíž ubjral domu; poslední odcházel ze swatyně letitý Bohomil s hlawau sklopenou k zemi, do hlubokých myslínení zabbrán. Byl to muž dle jména svého oprawdu nábožný, který též wfecto rád slavil, aby se dobrého přidržeti mohl. A gfa také zámožný, zaopatřil si velikým nákladem Lutrowy spisy a plně w nich čital. Čitaje požoroval, že si Lutre přečasto a těžce odporuje, a z toho saudí, že w něm prawdy není, a proto ho nemile dogala ta dnešní chvalořec Pażatlowa.

w tom k němu wessel wěrný geho saused Blahoslaw. wolae: „Zdráw bud. Bohomile

no, gak?“ — ale pohledna mu do očí, pravil: „Proč gsi tak smuten? Dnes máš býti wesel, dnes se máme radowati wssic̄ni, neboť swětjme dnes slawnost reformačnij.“

Vážně mu odpovídá Bohomil: „Co tě radostí naplňuje, naplňuje mne žalostí; musím se ti přiznat, že w reformac̄ Lutrowě blaha newidím.“

Díj Blahoslav: „Tak! to slyším z úst tvých poneyprw! Ale, tys byl dnes w kostele? Wjs tedy, co kázal náš panáček!“

„Wjm,“ odpověděl Bohomil, „že náš p. pastor velice Lutra chwálil; ale wjm také, že tak činiti musel: neboť s luteránstvem buď stojí, buď padne obžiwa geho.“

„Dle tvého uznání by tedy Lutr chwály nezašluhoval?“ ptal se Blahoslav.

„Alespoň ne tak weliké,“ pravil Bohomil. „Wěř, příteli, když chvalořec Kazatelova w ussich mých zněla, ozýval se w srdeci mém Lutrůw nárek: „Gsi ty gediný maudrý? chybugj wssic̄ni? a měli-by tak dlauhý čas (1500 let) giž blauditi? což kdybys ty sám blaudil? Kdybys tak weliké množství do bludu uwedl? Kdybys byl přičinou zatracenj gegich?“ *)

„Snad nemysljs,“ táže se Blahoslav, „žeby Lutr pravdu nebyl mluvil? žebychom my blaudili we věcech wjry?“

*) We spisu: Vom Missbrauch der Meister Martinus Luther.

„Ty gſi řeſl,“ díl Bohomil, „a gá potvrzugi, že ſtutečně blaudjme we wěcech wjry, an nám buď Lutr prawdu nemluwil, anebo nám gi nemluwj naſſi pastorowé.“

„Ne,“ rozkřikl ſe Blahoslav, „ač ſi tě, Bohomile, welice wážjm, to ti na pauhé ſlowo wěřiti nemohu.“

„Gá ani nedhci,“ odwece Bohomil, „abys mi na pauhé ſlowo mé wěřil; myſljm ale, že mi uwěřjš, když tě přeswědčjm vlastním ſlowem Luterowým.“

„To ti uwěřjm milerád,“ ubezpečoval Blahoslav, „ale,“ doložil s úsměchem, „newjm, gaſ takowého cos dokázesh.“

„Welmi ſnadno,“ řeſl Bohomil, „a ſice ze ſpisů Lutrowých. Podjwey ſe, tu gſau; z hlavnjho města gſem ge minulý týhoden přivezl.“

„J ukaž mi ge, proſjm“ zwolal Blahoslav.

„Ay, ſtutečně! tu 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. díl ſebraných ſpisů geho — tu geho domácj poſtila — tu geho poſtila kostelnj — tu i geho ſtolnj rozmluwý. A wſecko, gaſ widjm, stará gſau wydánj od r. 1530. až do r. 1572.“

„Ano, stará wydánj,“ doložil Bohomil, „a na to tě hned z počátku činjm pozorna, neboi že Lutr swau reformacj začal l. p. 1517, ge ti wědomo.“

„L. p. 1517 a ſice ten wečjr před 1. Listopádem, před wſsemi Swatými, to ge mi po-wědomo,“ díl Blahoslav, „a gſem tomu powdě-

čen, že knihy Lutrowy máš a že k utvrzenj swému z pramene budu moci wážiti; nebo mám za to, že mně ge půgčjs, Bohomile.“

„J owssem, že bych ti ge půgčil,“ wece Bohomil, „ale myslím si, že lépe učiníme, budem-li ge k přeswědčenj swému čítati a rozebrati společně. Ty mně, gá tobě to ono wyložíme, a že s pomocí Boží s prawdau se nemineme, daufám silně. Scházegme se w neděli po službách Božjch, a abychom knihy wždy měli při ruce, a nemuseli ge přenáseti ze stawenj do stawenj, přigd radeči ty ke mně; těžek mi nebuděš, ale wždy srdečně vystán. Čili srozuměn, podey mi swau prawici.“

„Tu gi máš s mým slowem, že dali Bůh zdrawí, přijstj neděli, a každau neděli, mne buděš mijti u sebe. Zatjm buď s Bohem!“

R o z m i l u w a I.

- Blahoslaw. Dobrý den, Bohomile. Ani gsem se neděle dočkatí nemohl, tak taužím po našich rozmluvách.

Bohumil. I gá taužím po náboženském přesvědčení; rci ale, o čem má gednati první rozmluva naše?

Blahoslaw. Myslil bych, abychom gednali o římské církvi; jak vjš, o této společnosti křestanů pod římským papežem mluvil právě dnes dwogichtodny náš panáček.

Bohumil. Máš dobré, budeme gednati nejdřív o římské církvi, čili, jak ginář sluge, o církvi křesťansko-katolické, poněvadž w nj Lutre se narodil, byl vyňowan a žil dlouho — z nj také wyšel, neboť fromě nj nestálo terátrát w Evropě giné. Náš p. pastor o nj dnes ovšem mluvil, ale tak nesetrně; a gá se ti musím přiznati, že se mi neljsila dnešní řeč geho, nebylo w geho slowích ani lásky, ani pravdy.

Blahoslaw. A mluvil Lutr o římské církvi ginař? Neuváděl nás p. pastor právě jeho slova? Pamatugi si ge posud. „A ta“ „ubohá církve Kristova,“ pravil Lutr, „stala“ „se oprawdowau newěstkau! Před reformacjí“ „byla temnostmi zahalena a w newědomost po,“ „hřžena, tak že newěděl žádný člowěk říci, coby“ „byl Bůh, co Kristus, co vjra, co dobrý říkatek,“ „co nebe, co země, co peklo. Učenjm o postu,“ „o kájach, o mssjach, a rozličným podánjm spau-“ „tal Řím swědomij člowěstwa.“ *) Tak Lutr.

Bohomil. O, takových útoků Lutrových na církev a papeže bych ti mohl podati více. A bys nemyslil, že bych ge snad tešliwě před tebou ukrýval, povím ti, cos ani z úst p. pastorových neslyšel. „Kdybych byl“ „císárem,“ pravil Lutr, „wědělbych, co učiniti.“ „Gá bych papeže, kardinaly a wsecku gegich“ „čeleď sebral a swázal, a ne dále než 3 maje cesty“ „od Říma k Ostii bych ge dovlekl. Tu gest wo-“ „dička, latináři gs říštagj moře tyrhenské (tostán-“ „ské), silnostná to lázeň proti morowinám, ná-“ „řazum a neduhum geho swatosti, kardinalu a“ „stolice papežské. Do té bych si ge řádně posa-“ „dil a ge Paupal. A kdyby se wody báli, gelikož“ „se obyčejně lidé posedí a bázliwí wody stojí,“ „dal bych jim s sebou, aby neutonuli, tu gegich“ „stálu, na níž swau církve založili, i kříče ge-“ „gich, aby mohli wázati a pozwázati, co gest na“

*) Lisch-Reden.

„nebi i na zemi a tak tedy i wodě rozkazowati,“
 „gakby se gim ljbilo; k tomu bych přidal pastýř.“
 „šau berlu a kyg, aby wodu do twáče biti, až“
 „by gj z úst a nosu krew tekla; posléz i swau“
 „pastwinu musiliby mjeti s sebou, nápog w řau.“
 „veli občerstwugjcj a řagicný, i tu bych gim ge-“
 „gich dekrety a dekretaly, extrawaňanty, bully“
 „a odpusťky a wsecky gegich máslowé, sy-“
 „rowé a mlékowé epissely na hrdlo zawěsil,“
 „aby wssude byli bezpečni. Oč, kdybych ge tak“
 „půl hodinky léčil w řaupeli té, žeby z nich“
 „spadly wsecky morowiny, nárazy a neduhy“
 „gegich? Za to stogjm, a mého Krista Pána“
 „beru za svědka.“ *) Tak Lutr.

Bla ho slaw. Ha, ha, krásnau řaupel
 by tu připravil nás Lutr Řimským!

Bohemil. A co saudjš o tomto místu?
 Lutr si stěžuje: „Ani modliti se nemohu, mu-“
 „sím při modlenj fljti. Řeknuli: „Posvět se“
 „gméno twé,“ musím říci: profleto, zatra-“
 „ceno; zhanobeno budiž gmeno papežencůw!“
 „Řeknuli: „Přigđ králowstwj twé,“ musím“
 „říci: profleto, zatraceno, zničeno budiž pa-“
 „pežstwj! Řeknuli: „Bud wule twá,“ mu-“
 „sím říci: profleto, zatraceno, zmařeno budiž“
 „Každé usmýšlenj a počjnánj papežské! Šku.“
 „tečně, tak se modljm každý den ústně a wnitř.“

*) We spisu: Das Pabstthum vom Teufel gestiftet.
 *

„bez přestání. A předce dobré, tiché, mjrné,“ „laskavé, křestanské gesto srdce mé ke každému.“ *)

Bla h o ſ I a w. Owszem papežence měl Lutru v žaludku, gini lidí chowal v srdci.

Bo h o m i l. Nech žertu, a powež mi, můželi takovéto wýpady chwáliti? snášili se taková řeč s duchem křestanstwa, který gesto duch pokoge a lásky? nemusí ti na mysl přijti, že ho žene zásst, nenávist a msta?

Bla h o ſ I a w. Ale spoň wássni zmítanj lidé tak newrážně a haučliwě mluwj.

Bo h o m i l. A gať, kdyby někdo o gedné wěci dnes mluwil tisíce a mjrne, zegtra by o též wěci mluwil wássniwě a haučliwě a pozejtří by mluwil o tétež wěci opět tisíce a mjrne, w kterém to případu by mluwil dle srdce tvého?

Bla h o ſ I a w. Abych ti opět upřímně odpověděl, tenkráte, když si počínal tisíce a mjrne.

Bo h o m i l. Wjšli tedy co, otevři prvnj swazek z Lutrowých spisů, a čti, což na listu 166 stojí.

Bla h o ſ I a w. Snad nechceš na swědec twj pro Čjmstau církew uwáděti Lutra?

Bo h o m i l. A proč ne, když takové swědec twj wydáwá? Otevři gen a čti; wěz, že tu Lutru Čjmstau církew chwálí, a milau Božji gmenuge.

*) Tom. IX. Wittenb. S. 465.

Bla h o s l a w. Ukaž medle: „Utenj po-“
 „chybnosti, že ge řjmstá cjrkev přede všemi gi-“
 „nými oslawena; nebot w nj sw. Petr a sw.“
 „Pawel, 46 papežů a statisice mučedlníků krew“
 „swau wylili, a swět i peklo přemohli. Z čehož“
 „patrně viděti, že Bůh obzvláštnj zřenj na onu“
 „cjrkev má.“ Věru toho bych se nebyl nadál,
 a kdy to psal Lutr?

Bo h o m i l. Psal to r. 1519. Hle, r. 1517
 započal Lutr swau reformacj, a r. 1519 kře-
 stansko-katolickau cjrkev tak schwálj! Co saudíš
 o tom?

Bla h o s l a w. že r. 1519 nebyl úplně osoji-
 cen a utvrzen.

Bo h o m i l. S tím bys Lutromi neděl-
 nepříssel. Přečti si ve třetím swazku na l. 56.,
 co on sám o těch píše, který praví, že nebyli
 z počátku osvojeni a utvrzeni.

Bla h o s l a w. (če): „Dábel gest to, genž“
 „se tagně a úkladně přivleče a po tom se wy-“
 „mlauwá, že z počátku nebyl dosti silen. Tak“
 „se duch Božj newymlauwá. Můg báble, já tě“
 „znám.“ — Na koho se vztahují slova tato?

Bo h o m i l. Vztahují se na tak nazvané
 proroky, genž ze školy Lutromy vyšedsse w
 učení s ním se nesrownávali; ginák učili dnes,
 a ginák zegtra, wymlaupwagjce se, že z počátku
 nebyli dost osvojeni a utvrzeni. Proti ním
 to psal Lutr r. 1525, osem let po své zapo-
 čaté reformacj.

Bla h o s l a w. Ale gá sám byl bych pro to, že Duch swatý často gen poznenáhla lidi oswěcuge.

B o h o m i l. To může arci o gednotliwých lidech platiti; než w cjr̄kwi musí býti gedno a to samé učení pořád zachowáno. Tu musíš dátí Lutrowi za prawdu, a tím též uznati, že dle swědectwj geho nikoliw Duchem swatým, nýbrž duchem pekelným wedeni býwagj ti, který každodenně něco giného hlásagjce se wymlawagj, že nebyli z počátku dost oswijeni a utvořeni. Stoge na tom, že Lutr w prvních letech reformacj dosti nebyl oswijen a utvořen, dowszwal bys, že byl tenkráte dáblem weden. Tjm bys mu gistě nepříssel wděk.

Bla h o s l a w. Ani to nechci.

B o h o m i l. Deyme tomu, jak gisí řekl, že r. 1519 Lutr nebyl dosti oswijen a utvořen, byl to gisí w letech pozdějsích, nenj-li prawda?

Bla h o s l a w. Deyme tomu, ač gá beru prvnějsí swé slovo nazpět a prawjm, že Lutr byl giž z počátku dost oswijen a utvořen.

B o h o m i l. Nagdi si we 4. swazku Lutrových spissi l. 320 a na něm, co 11 let po započetj reformacj r. 1528 na dva faráře psal o křtu — tu písse, že ge w řjmsté cjr̄kwi wssecko dobré.

Bla h o s l a w. „My se přiznáváme, že w „papežstwj mnoho gest křestanského dobrého, ba“ „wssecko dobré, a z něho to přechází k nám, to“ „tiž: prawé písmo, prawý křest, prawá svátost“

„oltárnj, prawé Fljče P odpuštěnij hřichů, prawé“ „Pazatelstwj a prawý Katechysmus. Gá prawjm,“ „že pod papežem prawé Přestanstwj gest, prawé“ „gádro Přestanstwj, mnoho nábožných, velikých“ „swatých.... Geli tedy pod papežem prawé“ „Přestanstwj, musít býti prawým tělem Kristo:“ „vým, má Ducha svatého, má ewangelium, wj:“ „ru, Přest, svátost, Fljče, Pazatelský úřad, modlit-“ „bu a wſſe, co má Přestanstwj mjet.“ Poważme!

B o h o m i l. A abys widěl, že tak nemluví Lutr při gedné snad přježitosti, w gednu gen dobu, nýbrž i pozděgi, wezmi geho sedmý swazek a na listu 169 si přečti, co hlásal r. 1538, geden a dwadceet lét po započaté reformacj, o 16. Kapitole sw. Jana.

Bla h o sl a w. „Zagisté, w papežstwj gest“ „slово božj a úřad apostolský; z papežstwj“ „gsme přigali pſſmo, Přest, svátosti a Pazatelu;“ „cožbychom ginač o tom wſſem wěděli? A pro-“ „tož musí w papežstwj wſra, Přestanská církew“ „a Duh svatý býti.“

B o h o m i l. Co říkáš tomu, příteli; nebyl Lutr také tenkráte oswijen a utvrzen, w geden a dwadceatém roce po započaté reformacj?

Bla h o sl a w. Mlč mi s tím — wſš, že gsem giž swrchu odwołal.

B o h o m i l. Ay, chwálj tedy Lutr řimskou církew, an prawj, že gest milau Božj a že gest w nj wſſeckō dobré. Ba, co bys ani mně, ani p. pastorowi newěřil, Lutr twrdj o řimské církwi, že ge neomylná a spasitelná.

Bla h o s l a w. Tak, tak! a kde to stoji?

Bo h o m i l. V tomtéž sedmém svazku čti na listě 416, co psal Lutr proti Hanuši Wurschtowi r. 1541, pět let tedy před svou smrtí.

Bla h o s l a w. Psal, jak následuje: „Cir=“ „kem nemůže žádných lží a nepravých učenj“ „hlásati, a jak by také mohla, an ústa církve,“ „ústa boží gsau. A opět: Boh nemůže lháti,“ „následovně ani církem.“

Bo h o m i l. Obrat, list a užívš, jak krásně obraci slova Pavlова k Timoteovi I. 3, 15: „Církem Boha živého gest sloup a utvrzenj“ „prawdy;“ tak též slova geho k Efeským 5, 27: „Aby učinil sobě slavnou církvę, nemajcji po=“ „sskrny, ani wrásky, nebo cokoli takového, ale“ „aby byla svatá a neposkrvněná“ obraci Lutr na církvě římskou.

Bla h o s l a w. Dj totiž: „Nemožno gest,“ „aby církvę i v neymensím článku poblaždila,“ „neboť gest sloup a utvrzenj prawdy, vzdělaná“ „na skále, svatá, neposkrvněná.“

Bo h o m i l. A proto výstrahu dává Lutr, by neodpadl žádný od učenj gegjho, an to gest nebezpečné a straslivé. Máš to v 5ém svazku na listu 490, a to gest psáno r. 1532 proti těm, genž zapírali podstatnou přítomnost Kristova ve svátoſti oltářej.

Bla h o s l a w. „Mimo to není učenj o“ „podstatné přítomnosti Kristově ve svátoſti“ „oltářej učenj jakés kromě píjma od lidj vy=“ „mysleno, alebrž v ewangelium věrném a ne=“

„pochybným slovem Kristovým patrně založeno“
 „a od počátku křesťanské církve až do této“
 „dvojle jednomyslně věřeno. Dokazují to spisy“
 „a knihy milých svatých otců, řeckých a latinských,
 každodenní obyčej a zkušenost. A kdyby“
 „jiného nebylo, na svědectví wesseré svaté“
 „křesťanské církve má nám být dosti, abychom“
 „se toho učení drželi, a žádných bludáčů v něm“
 „netrpěli a nestyšeli. Nebo nebezpečné a strašlivé gest, něco věřiti proti jednomyslnému“
 „učení wesseré svaté křesťanské církve, jak je“
 „od počátku, skrze 15 století po celém světě“
 „hlásá a zachowává. Kdyby to bylo učení“
 „nové, ne pak staré, nastalé s počátkem církve“
 „Kristovy, anebo kdyby nebylo po wesserém“
 „křesťanstvu v celém světě tak jednomyslně“
 „věřeno, nebylo by tak nebezpečno a strašlivé.“
 „pochybouвати а се хадати, здали гест правé.“
 „Když ale bylo od počátku jiné, a jak dálece“
 „křesťanstwo sahá, jednomyslně věřeno, proto“
 „ten, který o něm pochybuje a se hádá, po čímási: jakoby nověřil v křesťanstvu církvi“
 „a zatracuje tím negen wesserau svatau křesťanstvu církvi co prokletau kacířku, nýbrž i“
 „Krista samého se všemi apostoly a proroky,“
 „genž článek: „Věřím v svatau křesťanstvu církvi“ složili. Mocně osvědčuje o sobě Kristus“
 „Ježíš: „Aly, já s vámi jsem po všecky dny“
 „až do skonání světa.“ (Mt. 28, 20.) A fw. Pa-
 „wel k Timoteovi (I. 3, 15): „Církvi Boha ži-“
 „věho gest sloup a utvrzení pravdy.“ — Dú-

Kladněgi se nemohl Lutr wygádřiti pro církew katolickau.

Bohomil. Co ti neywyc do oči bige w dlahém tomto wýroku Lutrowě?

Blałhosław. Słowa Lutrowa: „Niebez:“ „pečné a strassliwé gest, něco wěřiti proti ged.“ „nomyslnému učenj wesseré swaté Přestansté“ „církwe.“

Bohomil. Proč myslj Lutr, že by bylo nebezpečné a strassliwé tak wěřiti, čili newěřiti, co wesserá svatá Přestanstá církew hlásá a zachowáwá.

Blałhosław. Snad že tím nasse spasenj ubjshá w nebezpečenstwji, w strassliwé zahynutj dle úsudku Kristowa: „Kdo neuwěří, budet zatracen.“ (Mřk. 16, 16.)

Bohomil. Tak to také Lutr běže, gak se dowjš z geho kostelnj postily we Wittenberku r. 1530 wytisštěné. Přečti si na listu 92 w 1. swazku, co řečnil na slavnost wánočnj.

Blałhosław. „I Přestanstá církew za:“ „chowáwá wssieka słowa w srđci swém, rozbjrá“ „ge a srownáwá ge mezi sebau a s písmem.“ „Proto kdo chceš, naléznauti Krista, držwe mu:“ „sjs naléznauti církew. Nesmjs se zpoléhati na“ „sebe samého, nesmjs zwláštnj most do nebeswým“ „rozumem stavěti, chcesli se čeho dowěděti o“ „Kristu, ale musjs gjiti k církwi, gi musjs často“ „nawštjwiti a gj se musjs tázati. Církew wssak“ „nenj dřewo, ani pámen, nýbrž shromážděnij pra-“ „wověřjcich. B těm se musjs přidružiti a toho se“

„držeti, čemu učí a gáť žigj. S nimi ge bez:“
 „pečně Kristus. Kromě křestanské církve:“
 „kde není pravdy, ne nij Krista, ne nij“
 „spasenj.“

B o h o m i l. Slyšel gsi tedy, co bys nebyl
 z Lutrových úst nikdy očekával, že gest církve
 ējmistá i neomylná a spasitelná.

B l a h o s l a w. Z Lutrových úst bych to
 arcit nebyl očekával. An ale církve ējmistau tak
 chválí, proč předce od nj odpadl? Zagisté že
 mnohé gegj wady a mnohá zneužívání byly
 toho přičinou.

B o h o m i l. Ve vadách a zneužíváních
 církve nehledá rozumný člověk přičin k odpadu,
 nýbrž snaží se, aby byly odstraněny, pravda
 pak a gednota ochráněna. Sama církve zahr-
 huje každý blud, gj se nemůže za winu dát
 Claudiu, chybuge li který gegj aud. I Lutr
 byl téhož náhledu, gak se přeswědčil, čta co
 psal r. 1519 na l. 166 v I. swazku.

B l a h o s l a w: „Ač to, bohužel, v ējmě“
 „tak stojí, že bych si přál, aby to stálo lépe,“
 „nicméně ani to, ani co giného nemůže býti po-“
 „stačitelnau přičinou, odtrhnauti se od ējmisté“
 „církve.“ —

B o h o m i l. Ano, nás Lutr, genž dobře
 věděl, že Kristus Ježíš učinil „Simona svým
 náměstkem, řka: „Ty gsi Petr (stála) a na té
 stále vzdělám církve swau“ — „tobě dám
 blíže království nebeského“ — „pas ovce mé
 a beránky mé“ (Mat. 16, Jan 21); nás Lutr,

genž dobře věděl, že římský biskup gest nástupce Petru a spoluáměstěm Kristovým nevyhnutelně potřebným, by byla zachována gednota ve výře, v posluhování a ve zprawowání církewním, nás Lutte nech sám tě poučí, že máme této gednoty sjetřiti a se stolicí papežskau we swazku poslušnosti a pořege trwati. Čti gen dále na l. 166 w l. swazku.

Blaĥoslaw. „Gednoty nám gest sjetřiti, a“ „nikoli se protiwiti papežským rozkazům...“ „Římskau stolici máme uposlechnauti we všem.“ „J aby ho—! proč on gj neuposlechl?“

Bohemil. Nedurdi se, nedurdi — dôčtes se gesitě, že Lutte ty za faciře vyhlásil, genž papeži odpíragj a sám že se mu podrobował.

Blaĥoslaw. To není možná! Nebo žež cos takového, gsa gesitě mnichem.

Bohemil. Než to, když gjž reformoval. Hledej w l. swazku na l. 12; gest tu řeč o gakés protestacj.

Blaĥoslaw. Ano — mám to gjž. „Po:“ „něvadž to pauhá bohoslovecká hádka gest a že“ „dci některé myslé upořogiti, genž se snad nad“ „mým pogednánjem o odpuštějch horšíly, opá:“ „čím znowa swau protestacj, gak gest to obyčegem“ „na wysokých školách. Protestugi tedy, čili ozna:“ „mugí, že nežci ničemu učiti a ničeho se držeti,“ „než co gest na pjsmu svatém a na otcjch církew:“ „njch založeno, co gest od římské stolice přigato a“ „posud zachowáno, co stogj w papežských prá:“ „vech a nálezejch a během času w nich může“

„státi a t. d. Tauto svau protestacj, gak se do:“
 „mnjswám, patrně oswědčagi, že sice chybíti mo:“
 „hu, ale za facjče držán býti nedoci.“

B o h o m i l. Vynj na l. 121 w témž swazku
 si přečti, gak Lutr w dopisu svém na kardinala
 Rajetana, s kterým w Augspurku wygedná-
 wal, se podrobuge stolici papežské.

B i a h o s l a w. „A gž nezbývá nic ginčho,“
 „nežli abych byl lepšími důvody přemožen, a“
 „gsem-li toho hoden, abych hlas newěsty, kte:“
 „šťastné církve, we své věci flyssel, nebot gisto“
 „gest, že ona hlas ženicha svého, Krista Je-“
 „žišse, flyssi. Protož we mossi pokore a ponjze:“
 „nosti velebnost Wassi prossm, aby otcowství“
 „Wasse lásta negistau nassi při ráčila занести“
 „na geho Swatost papežskau Leona X. Nech“
 „cirkew rozhodne a přjsně mi načidj, buč s do-“
 „brým svědomím odvolati a nebořečiti. Gá“
 „zagisté nic ginčho si neptegi, nežli rozsudek“
 „církve flyselt a uposledynauti.“

B o h o m i l. Čti také, co r. 1319 na pa-
 pež Leona X. psal; máš to na l. 144.

B i a h o s l a w. „Vleyswětěgssij Otče! před“
 „Bohem a wesserým geho strožením se začkám,“
 „že gsem nechtěl, nechci a nikdy gsem si oprav-“
 „dově neumjinil, církve čimsté a Wassi Swatosti“
 „gakým foli zpásobem násilně se dotknauti. Ano,“
 „gá wyznávám, že moc této církve sahá nade“
 „wossečko a že nic ani na nebi, ani na zemi gj“
 „nemůže býti předsazen, leč gediný Kristus Je-“
 „žiš, vládce wesserenswa. Nech neráčj Swa-“

„tost Wasse wssemu wěřiti, co zli a lžiwj lidé o“
„Lutrowi mluwj a pomlúwači gesstě přidá“
„wagj.“

B o h o m i l. Sem patří též, co psal na téhož papeže w giné epistole; viz I. 58.

B i a h o s I a w. „Protož padám k no:“
„hám Swatosti Wassi a oddáwám se Wám“
„se wssím, co gsem a co mám. Račte se mnau“
„naložiti dle ljbosti Swé. Na Wassi Swatosti“
„gest, wěc mauschwáliti, čili odsauditi, za prawdu“
„mi dáti, nebo mne ze lži trestati, život mi da-“
„rowati, čili wzjiti. Nech se stane cokoli, gá ne-“
„chci o čem giném wěděti, nežli že hlas Wáš“
„hlas Kristu gest, genž ſtrze Wáš mluwj a“
„gedná.“ — Diw diwaucj! To psal Lutr, papežůw hance! — W čem mám tedy hledati přičiny geho odpadu?

B o h o m i l. Přiteli, hledej ge w něm samém. Nechci upjraty, že za času wystaupenj Lutrowa flesla cirkewnských a že potřebovala oprawy; ale Lutr, jak sám o sobě prawj, „byl tenkráte mladý doktor, sotva na:“ „doktorství upečen, byl prudký a čilý we swatém pjsmě.“ Rdyž chcel, aby se opravy zavedly w cirkwi, měl se o ně zasazovati mjrne a nálezitě, ne wssak způrně a baučliwě. Než tu r. 1517 dal 95 proticirkewnských ſad na chrámových dwéřjch we Wittenberku zavěſiti, a to právě na slavnost wšech swatých, když zdaleka z blízka ſila pautnjků tam přicházela. Tu zase r. 1520 dal spáliti před branou wit-

tenberšťau zákonijk papežský a bullu Leona X., w njž geg tento k sgednocenj se we wjře a k odwolánj odporných učenj swých napominal, až byl r. 1521 skutečně z církve wyobcowán. — Wěř, že wášnij zaslepen a pýchau stržen pře-
pročil Lutr meze prawdy, ale při wssem odporu a wždoru swém od církve odpadnauti nechtěl. Wyobcowán gsa, teprw tupenj a zlořečenj swému nepoložil konce a čjm wjce hluču na-
dělal, tjm wjce rostla geho pýcha, geho smělost. Nic méně byw hnán náhlau swau powahau pořáde k u předu, takměř proti swé wuli a bez neymensšího tussenj následku, ctil předce, že se w něm ozývá hlas swědomij. I wygádřil se gednau o tom při stole takto: „Klemohu tomu“ „wěřiti, co učím; ale ginj lidé myslí, že gsem o“ „swém učenj neypewněgi přesvědčen. Kdybych“ „byl mladším, nechtěl bych kázati, giný stav bych“ „si zwolil. O, kýžbych byl předzvysdal, že po-“ „činání mé na taková místa přigde, wěru byl“ „bych byl mlčel. Myšlenka ta se mne nigdy“ „zpuštiti nechce, že bych byl lépe učnil, Kdybych“ „celau tu wěc nebyl ani začal. Mám z nj ta-“ „kowau úzkost, galobbych byl do pekel pohřzen.“ „Započaw gi, musím gi giž co wěci spravedliwé“ „hágiti.“ *)

• Blahoslaw. Co si mám ted z toho
wsseho vybrati?

Bohumil. Wybereme si z toho mnoho,

*) Tisíč-Reden.

mnoho důležitého. — Přesvědčil ses na své vlastní oči a usí, že umí Lutr i mírně i haučlivě mluvit; giz dřív gsi oswědčil, že mluví dle srdce tvého, mluví-li mírně. Také gsi pozoroval, že mírně gest psáno a mluveno wſecto, což mluvil a psal Lutr w běhu reformacj pro církev katolickou; a wſak, co mluvil a psal proti nj, že gest mluveno a psáno haučlivě, že to gest plné žluči a gedu.

Bla h o ſl a w. Ahá! snad bys nechtěl závěrkovati, že mluví Lutr dle srdce mého, mluví-li pro církev katolickou? — Ne, ne; na to gesstě nepřistaupím.

B o h o m i l. Ale, Blahoslave! Kdo tak, ty bys měl na mne zlého faufeda, a proto bys mi hrubě neprál; wůbec by bylo známo, že ve hněvu a neprátelství žigeme, ty wſak bys předce o mně leccos dobrého řekl; nedalo by se z toho sauditi, že to musí býti pravdivé, cos dobrého řekl o mně, o svém zlém faufedu?

Bla h o ſl a w. Tak by se ovšem sauditi dalo, a gá bydy níčeho neměl proti tomu.

B o h o m i l. Ba rozumněgssy znatale lidstvého srdce by šli dále a za věc pravdivěgssy by dřeli to, co bys o mně řekl dobrého, nežli, co bys byl proti mně řekl fpatného.

Bla h o ſl a w. A nechybyli by; srownal bych se v gegich úsudkem.

B o h o m i l. Vidjš a právě na tentýž způsob můžeš rozumovati: že spisťe gest pravdivé, co Lutr, odpůrce papežství, mluvil a

psal pro papežství, nežli, co mluvil a psal proti němu. A když, jak Lutte praví, z toho, že sv. apoštolé Petr a Pavl, 46 papežů, a statisice mučenjíků v římské církvi svau krew wylili a svět i peklo přemohli, patrně ge viděti, že nad giné gest oslavena a že Bůh na ní obzvláštní zřenj má: církew tedy nasse, nemajc nic takového do sebe, nemůže tak od Boha býti oslawenau, Bůh na ni obzvláštního zřenj nemá. Ge tomu tak?

Bla h o s l a w. Ba arcit.

B o h o m i l. A geli, jak Lutte praví, v papežství mnoho křesťanského dobra, ba všecko křesťanské dobro, nemůže to samé v luteránskij býti, poněvadž negsau papežství a luteránskij jedno. Ge-li v papežství prawé písma svaté, nemůžeme my to prawé písma mít; neboť to nasse luteránské nejsoumává se a papežským. Ge-li v papežství prawý křest, nemůžeme my ten prawý křest mít; neboť katolický křest působi zničení, nás gen zaštěnij dědičného hřudu. Ge-li v papežství pravá svatost oltářní, nemůžeme my tu pravau svátost oltářní mít; neboť katolici vyznávají přepodstatnění chléba v těle, než palí fauspogenj chléba s tělem při přigimánj. Ge-li v papežství pravá moc klíčů, nemůžeme my tu pravau moc klíčů mít; neboť katolici říkají někdy vragi skutečného rozhřešení, my totiko návěsti, že nám odpustěno bude. Ge-li v papežství prawé křesatelství, nemůžeme my to

prawé m̄ti; nebot ginač wykládagj slowo božj
kněžj Katoličtj, nežli pastorowé nassi. Ge-li w
papežstw̄j prawý Katechysmus, nemůžeme my
ten prawý m̄ti, nebot ginač učj Katechysmus
Katolický, ginák náš. Ge-li w papežstw̄j prawé
gádro Křestanstw̄j, nemůže nasse Křestanstw̄j pra-
wé býti, poněvadž my se papežstw̄j, prawému
tedy Křestanstw̄j protiwjme. Papeženci magj
wssečko, my luteráni — nic.

Blahoslaw. Umjš ty zavjrkowati!

Bohumil. Gestě negsem hotow. Gsau-li,
gak Lutr prawj, ústa řjmsté, čili Křestanstko-Ka-
tolické cirkwe ústa božj, tak že lháti, flamati,
mýliti se nemohau; ge-li nebezpečné a strassliwé,
pochybowati na gednomyslném učenj Křestanstko-
Katolické cirkwe, gežto by to nebylo giného nic,
než gi a samého Krista zatracowati: žádný se
nemusí obávati bludu, wěřj-li, gak cirkew tato
hlásá a zachowáwá, musí se ale hroziti dussewnj-
ho nebezpečenstw̄j, newěřj-li, gak hlásá a začho-
wáwá od počátku swého.

Blahoslaw. Pořád to gde hře a hře.

Bohumil. Ba rci, že ljp a ljp; ale nech
mne dokončiti. A poněvadž, gak prawj Lutr,
fromě řjmsté čili Křestanstko-Katolické cirkwe nenj
prawdy, nenj Krista, nenj spásenj, ten pat dle
rady Lutrowy k této cirkwi gjti muss, kdo
chce naleznauti prawdu, Krista a spásenj: gá,
geho rady uposlechna, se přiznám k řjmsté cirk-
wi, gelikož mnohým čtenjm a zpytowanjm
gsem ubezpečen, že ona gest gedna, swatá,

apostolská, obecná. Gest gedna, gest sgednocená w učenj swém, we swátostech swých, a w zřízenj swém. Gest swatá, gak to dokazuje gegi učenj, k ctnosti a k Bohu wedaucj, gegi swátosti, nasje poswěcenj a osprawedlněnij působjcj, i swatj a swětice božj z nj wyssi. Gest apostolská, přjmo posslá od apostola, tak že nyněgssí gegi zpráwcové řádnj gsau dědicové gegich slowa a plnomocenstw. Gest obecná, gest způsobná, přistupná, zřízená pro wšescy národy na celém světě, po wšescy časy. — Stanu se tedy Katoljkem.

Bla h o s l a w. Oho!. Překwapis mne, ale gesstě gsi mne nepřeswědčil. Dřjwe musíš wšescy mé pochybnosti wyvrátiti, než to uslyšíš z úst mých.

Bo h o m i l. Tak tedy na shledanou.

R o z m l u w a II.

Bo h o m i l. Wjtám tě, můg milý Blahoslave; radugi se, že přicházíš, wida, žeš neumdelel w dobrém swém předsevzetj, chtěge se přeswědčiti o pravdách náboženských, a slibugi si také důležitau rozmluwu.

Bla h o s l a w. A o čem budeme dnes mluwiti?

B o h o m i l. Budem mluviti o pramenu, z něhož i my i Katoljci wjru swau wážjme.

B l a h o s l a w. Aha, o b i b l i — nu, mluw; uslyssjme.

B o h o m i l. J'mně gest bible knihau předrahau, gelikož se w nj nalezá, co Duh řeče protoky otcům mluwil, čemu Kristus Ježjs učil, a co sw. apostolé hlásali. Ale mussim se ti přiznati, že se mi wjce ljbj způsob ten, s kterýmž Katoljci s biblj zacházegj, nežli ten způsob, s kterýmž my s nj zacházjme.

B l a h o s l a w. Ljbj se ti tedy, nečisti bibli?

B o h o m i l. Gať gsi přišel na takový. úsudek?

B l a h o s l a w. Snadno — wždyť Katoljci bibli nečtau.

B o h o m i l. A proč by gi nečtli?

B l a h o s l a w. Bodeyt, ty newjs, že papež wěřicjm bibli wzal a zakázal gim gi čísti.

B o h o m i l. Ne, to newjm.

B l a h o s l a w. Arci, ani to newjs, že náš Lutr, gať sám prawj, bibli z podlawice wytáhl, a z cizjch řečj gi přeložiw nám gi wrátil.

B o h o m i l. Ne, ani to newjm. Co wjm gest, že to prwnj twé udánj gest útržka, to druhé lež.

B l a h o s l a w. Tak mne držjs za utrhače a za lháče?

B o h o m i l. Tebe nikoli, nebo gsi nemlu-

wil ze swého, nýbrž po giných utrhačjch a lhářjch. Věz, že se dala w církvi katolické bible lidu do rukau.

Bla h o s l a w. O čemž welice pochybugi.

Bo h o m i l. Nepochybug, gen si zodpovídely tyto sprostícké otázky: Kdo lepsal písmo sv. nového žákona? Apostolé, ewangelisté, zakladatelé církve katolické! Kdo sebral rozličné spisy apostolů a ewangelistů w jednu knihu, w jednu bibli a kdo nám zachoval tuto jednu knihu bez porušení? Sněmowé, biskupowé, otcové církve katolické! Kdo přeložil písmo sv. z hebrejského a řeckého gazyka do latiny a kdo ge před kněhtiskarstwím pracně přepisoval? Kněžji, mnisi, synowé církve katolické! — Ostatně nezapomínaj na slowa Lutrowa, přednessena w první rozmluvě nassj: „Z papežství jsme přigali písmo, křest, svátosti a kazatelnu; což bychom ginať o tom věděli?“ A tak papežství newzalo ani katolickému, ani luteránskému lidu, nýbrž dalo mu bibli do rukau. Kdo mluwj co giného, utrhá.

Bla h o s l a w. To jest všecko dobré; než kdo pak rozumí hebrejském, řečtině, latinském? Ty ne, gá ne, a gáko my ne, tak ne miliohny věřících. Co nám a těm všem pomůže bible hebrejská, řecká, latinská? Proto chválím násheho Lutra, že přeněmčiw bible, lidu gi přístupnau učinil.

Bo h o m i l. A proto samé chválím gá katolickau církew, že přeložitwstí bible do rozličných gazykůw, národům gi přístupnau učinila.

Bla h o s l a w. Ty dnes podivně mluvíš.

Bo h o m i l. To se ti gen zdá; měg strpenj se mnau, nedám si pořege, až sám za lež vyhlášs, že by byl Lutr' neydřjw do německého gazyka bibli přeložil.

Bla h o s l a w. Uhlídáme.

Bo h o m i l. Nejprv co se Slovanů týče, podali s. Cyrill a s. Methoděg slovanským národům slovanský překlad psísem svatých a to již v 9. stoletj. V stoletj poř 15., gař osvědčuge slovútný nás Jungmann, gmenowitě r. 1488 vysíla tiskem celá bible v Praze, 1489 na Horách Kutnáh (*), r. 1506 v Benátkách; nový zákon zwlásstě byl vytiskl r. 1475 a r. 1480 v Plzni, r. 1498 a r. 1513 v Praze, r. 1518 a r. 1525 v Mladé Boleslawi; žaltář poř r. 1487 v Praze a 1499 v Plzni, mimo to i rozličné giné částky české bible a všecko před Lutrem, který německou swau bibli vydal od r. 1522 až do r. 1530 **). Tak též dle Wisemana to dopadá s německými, vlastkými, francouzskými, flamskými a říspanělskými překlady. Chceš-li, gá ti to přečtu z geho spisu: „Nejhlasnější učenj a obřady církve katolické.“

Bla h o s l a w. Čti, čti, gsem žádostiw, k svému poučenj to slyseti.

*) Téhož vydání se posud geden výtisk v pražské Fleminentinské knihovně nachází.

**) Viz Josefa Jungmanna historii literatury české st. 92, 93, 94.

Bohemil. Wisemann dří: „Podnes se chowá německý překlad bible, w němž se nenačází ani letočet, ani místo tisku, což známka wysokého stáří, an w nejprv něgssich wytiscích rok a místo se neudávaly. U Šusta wyssel Katolický překlad bible r. 1472, takměř půl sta let před překladem Lutrowým. Překlad w Norimberku tisktěný r. 1477 dočkal se trojho vydání, nežli Lutr vystoupil se svým. Téhož roku byl překlad bible také w Augšpurku vytisktěn a osmnáct po sobě vydán, gežto o Lutrowě překladu nic se newědělo. — R. 1483 a 1488 uveregnil gisťý Roburk Katolický překlad bible, r. 1518 byl opět gisťý w Augšpurku vytisktěn, a z nowa vydán r. 1524, právě tedy vycházely první knihy překladu Lutrowa. A vydání poslední bible augšpurské rozmnozila se tak četně, že počet gegich udati nemohu. — we Wlaſſijch, této takořka papežské zemi, bylo písmo sv. přeloženo od Malermiho, překlad byl poprvé r. 1471 w Benátkách vytisktěn a do r. 1500 sedmnáctkráte a do výgitj překladu Lutrowa 33kráte vydán. Gisťý wyssel w Římě r. 1471. R. 1532 uveregnil opět Bručoli w Benátkách biblický překlad, genž r. 1538 Marmoskim byl opraven a z nowa vydán, dvě léta tedy po ukončeném překladu Lutrowě *).

*) A tři léta před prohlednutím a opravením geho. Lutrow překlad byl prohlížen a opravován od r. 1541 — 1547.

Překladové tito byli schwáleni nejen od vrchních církevních, nýbrž od samé inkvizice, kteráž z nich rozšířenj za dobré uznala. — Francouzští překladové wyssi r. 1478 a 1484 Menandrem, r. 1487 Mulenem, r. 1512 Lefevrem a překlad Lefevrůw dočkal se mnohých wydání. — Flamštý překlad wyssel w Boljně r. 1475 a do r. 1488 byl wydán třikrát; druhý flamštý překlad wyssel 1518. — We Španěljich wyssel překlad bible r. 1479. — O překladech východních mluviti nebudu. A nebylo-li — praví Wiesmann — písmo tenkráte rozšířeno tak, gáto za našich dnù, tomu to připis, že bylo málo tištáren a málo lidí we čtenj záběhlých.“ Vnu, Blahoslave, gestě budeš po giných opakovati, že Lutr neydájí bibli do svého mateřstého gazyta přeložil.

Blahoslaw. Giž nahlížím, že tomu tak není, ale dívám se, kde se ta řec a ta chwála vzala.

Bohemil. Tu Lutr udělal sám. Psalt na Gířho řeckého wéwodu: „Gá Martin Lutr uvedl gsem písmo svaté na světlo, na němž tisíc, ba šest tisíc let, ba tak dlouho nebylo, co svět světem. U žádného ze starých učitelů nenalezneš; gá gsem bibli z podlawice wytáhl!“ — Gest to chluba, gest to samochwála, není-li pravda?

Blahoslaw. A mlčeli k tomu druzj?

Bohemil. Nemlčeli. Giný sauwěký reformátný we Šwegcařjch, Zwingli, doweděn

se, co Lutr měwodowi psal, domlauwá mu we spisu swém o swátosti oltářn, wydaném w Curychu r. 1527, takto: „Udáwage, že gſl bibli z podlawice wytáhl, gednáš nepoctiwě, Lutře. Ohlédni se gen po mužjch, kteřj pomocí řeči a překladu nám wyswětlowali písmo svaté a musíš uznati, že to byli Erasmus za nassich dnů, Walle před několika léty a zbožný Neuchlin a Pelikan, bez nichž bys ničeho nepočídal ani ty, ani ginj. Nechci tě ostře sebjrať, milý Lutře, ač notný wýprast za sluhugeš, poněvadž se we swých listech a ginde tak pýsně wychlubáš, a předce dobře wjs, jak tomu skutečně gest, že za twého času mnoho mužů žilo, we čtenj a w řeči daleko tebe zbehlegissich.

Bla h o s l a w. Rdyž tomu tak, byloby posetilé mysliti, že Katoljci bibli čjsti nesměj.

Bo h o m i l. Owšem; načby také měli tolik biblických překladů? n. p. Sewerinstý (1529), Weleslavinský (1613), Sw. Węsławský (1677 — 1715), Procházkowstý (1778 — 1804). Draského (1822) i giné a právě nynj. z nowa se tiſne bible česká. Nejnowěgissi překlad německý gest Aliolího, od papeže schwálený.

Bla h o s l a w. Bude předce při čtenj bible něgatý rozdíl mezi námi a Katoljky, což snad přjčinu dalo k oném řzem a útržkám?

Bo h o m i l. Rozdíl gest ten: Katoljci čtau bibli a wykládagj si gi dle smyslu cirkewnsjho; nám se prawj, že si gi můžeme wykládati po smyslu swém. A to gest, co gsem řekl swrđu,

že se mi vjce líbí způsob ten, jak katolíci s bílými načládagj, nežli jak s nimi načládáme my.

Bla h o s l a w. Widjs, gá bych byl jas pro náš způsob; svoboda nade všecko.

Bo h o m i l. Jen se nehonos náši svobodau vykladu; přigdeme na ni. Poslouchej, povím ti podobenství. Jakýs král by založil nowau číssi a svým občanům by předložil zákon s tím doložením, že si ho každý vykládati může po smyslu svém. Občané by v něm čitali a násliby velikau literau psáno: svoboda, rovnost, volnost. Tu by si geden vykládal svobodu, že gest všech závazků a povinností prost; druhý by si vykládal volnost, že mu gest dowoleno dělati, co se mu líbí; třetj by si vykládal rovnost, že všecko panství a oddanství přestalo. Tu by nechtěl geden své dávky a patřičnosti zaprawowati; druhý by ginný na gegich gměnij a práwedě ubližoval; třetj by vrchnosti poctu a poslussenství upjral. Krásně by to vyhlíželo v této nowé číssi! — všude nepokog, všude svár; nebyloby daleko od slov Kristových: „Každé králowství samo v sobě rozdelené, zpusťne.“ (Mt. 12, 25.)

Bla h o s l a w. A kdo by byl tím vinen? Žádný, nežli mocnář sám. Proč také dowolil svým občanům, aby si zákon vykládali po smyslu svém? I vykládali si ho dle svých libušek.

Bo h o m i l. Považ pak, že magi všicni tentýž zákon v rukau, všicni v něm mo-

hau čistí, umějí-li tolíko, a všickni ho mohou vykládati. I mohl-li by w třísi tak spotádané panovati počog.

Bla h o s l a w. Mohly, ale ne; začátkem a základem jednoty byly ovšem tentýž zákon, w němžby mohli všickni čistí; ale to něštastné vykládání pozdvihlo by mýho pří a baví podlé přislovj: Polib hlav, tolík smyslu, Polib děr, tolík sylu; swornosti, jednoty, počeboje w třísi by nebylo.

Bo h o m i l. Rovněž tak hroží záhuba všech církvi při svobodném vykládání zákona božího, neboli písma.

Bla h o s l a w. Klevédelesbych gafé: Pismo gest slovo božj.

Bo h o m i l. Pismo rgeš, slavo božíarcí, ale těžké k pochopenj; lidé pak jsou tak neopřední, ba zlomylni, že nepravé své pohledy dají vzkádagji. Stězowali jí oni, co gízlsprati a poslalé. Tak ře. Petr w 2. lístu svému 15.16 prawi: „Milý bratr nás. Pawel, podlé svých důvěr a qudrosti psal vám; ale po epistolách jeho: věci některé jsou nesnadné k vyrozumění, kterýchžto neučení a neutvorzení převyrážejí, gábo t givá písma k svému volastnímu zatracení.“ A ře. Pawel w 2. lístu ke Komunitám 2, 17 píše: „Negfne gábo množi falsifujici slovo božj.“ Pawli gíz za časli aposstolstvých věci nesnadné k vyrozumění byly w písmě svatém, nezmizely z něho za naších dnů. Pawli tenkráte lidé neučení, neutvorzení, neslechetní

russké a přemrácení ge E žatracenj swému, mo
ždá se i že následk dnu běží přemrácení a
russké. — Ale ty s pochyboval, žeby mohlo go
také záhuba pogiti ze svobodného výkladu pí-
sma; domol gá ti některé zlé následky těch pět
let.

Smyk. Paždí výkládat písmo po řecku
svém, dle Jibosti své, nepotřebujeme žádat
pastora, ale společně nemusíme slíbiti výklad gégloši,
aniž choditi na gegid Rázanj. Záhadu mu to ne
pochybně stojí Brodník, o nichž Kazatel gegid
Rázního ženovskému pastoru Šarclovi napsal:
„Lid nám praví: a my věříme dobiti o řecku
řeči, věříme li Boží dílu samu, rodu nebotce
vugem.“

„Díky vám. Ať už ještě tento připomínám;
Máte-li báviliho —“

Dubovník. Jen dodatek. **Smyk.** Paždí
výkládat písmo po řecku svém, dle Jibosti
své, nemohlo, aby se užela gedení
místo a bezvýznam, že ani ne cítili. : (takouq

• Díky vám. Užlyším, co tomu přebehne.

Dubovník. Stekabánje. Relikvadim
blatnýs vyznání evangelickýs a. **Smyk.**

Dubovník. Gauk luterant w Církevě,
řekl jsi že Středcaři, biskupijsi w Anglii
a Skotsku.

Dubovník. A jak pocházela rovněž rok-
zání tato? Zárodníci vyznání těch ginač písmo
že. výkládali a učili, že sporných pat učení dí
nechte geden výklad druhého slíbiti a při-

gnanti. Odtud ta wyznání, odtud i tolíkero stran w luteránském wyznání nascení. A gednota?

Blaž o slaw. Rde gsau strany, tam není gednoty

Božomil. Gá, kdybych gá s nowoříčnicí tvořil, že se magj gen dospělý řícti, po-něvadž welel Kristus zprvu národy učiti a pak řícti, nemohlybých mage Kristus výroce pro sebe, řícti se nowoříčnem a přeběhnouti do gegich wyznání?

Blaž o slaw. To by ti bylo swobodno.

Božomil. Co by bylo swobodno mně, kdybych swobodho říčet mohl byt všicckni přebijhati z gednoho wyznání? Do všedního, do třetího. Ale gednota?

Blaž o slaw. Ta by nám těž uběhla.

Božomil. A nebo, řetl bych to písničku umýwání noh; konání Kristovo by mi bylo zevnitřním hřamenjem z odpovědi Kristéwo: „Trétily jsi li řebe, nebuděš mítci dílu se mnou,“ (Jan. 13, 8) bych zavrtal na vnitřní milost s konáním jeho spogenáu; kdy ustanovení Kristovo bych nálezl v jeho rozkazu: „Poňte adž gá umytk nohy wasser pén a myše, i wy máte geben druhému nohy umývatí“ (Jan. 13, 14) — nemohlybých, nedage na to, že mám ginať rozeznati slovum Kristovým, nemohlybých z tohoto na písniče založeného wýkladu saudit, že je gá umýwanj noh svátostí? nemohlybých o gednu svátost wjce počítati, nežli ewangeljci i nežli Fa-

toljeti? nemohlsbych si sám swau vlastni wěřičku utvořiti? A gedenota, gedenota?

Bla h o s l a w. Vlahljjim, že by se gedenota ve wjře, a w církvi udržeti nemohla a nedala při swobodném wýkladu písmá.

Bo h o m i l. Ba, ani ne církwi, církwi taková ne, jaká má býti dle swého povolání shromáždissť totiž wykaupenců R̄istových, povoláných k životu wěčnému a gedenostegným učenjem a gedenostegným posvěcením do něho voděných.

Bla h o s l a w. Máš dobré, dřtě, prechtěti musím přispvědčit. To, myslíš, budau wsecky twé námítky proti swobodnemu wýkladu písmá? ve církvi?

Bo h o m i l. Líboli, jlych, následfū, gest wjce. Smí-li každý wýkladati písmo po smyslu swém, dle libosti své, nelze aby písmo při tom obstalo.

Bla h o s l a w. Kterak to wpraveděš?

Bo h o m i l. Lutr přehožiw písmo, sám ho porušil, přidal, w. něm, odňal, a změnil, ne. Přeré geho časti ztupil, a gině do čista wypustil. To snad wěděti, neho jni wěřiti budeš?

Bla h o s l a w. Tí wjm; ne, že je písmo Jakubowou slameným nazvat, a že přidáního skor wjčka „famau“ jakoby byl člověk famau, wěrav osprawedlněn bez skutku zákona (R̄jm. 3, 28), mnoho hlučku pozdvihl. Nemýljmi se, litos-

*) Wiz Enjžku: Žádstanu faciosekem, článek V.

wal Lutr, že gesitě nepřidala bez všech skutku všech zákonů *).

B o h o m i l. An Lutr tak lehkowážně s písmem nakládal, staupenčí geho, totéž si dovolil; ano powstali mužové protestanti, genž upírajíce, žeby bylo písmo psáno vnučnutím Ducha sv., poważugi ho za swáru Jidse a, nípoli, za słowo božj a wypátragi mnohé, geho Eniby, za pańhé, bágry. Směrowité ewangelium, gímení, nic gineho, než říječka, rozličných děga, ať rozšílená obrazotvornost za zázraky wypříčela; A tak wedl a wede swobodný wýklad písmo, e. swobodnému potrusení, potupení a opomízení geho Smjeli, prapoda?

B l a h o ſ t a w. Ale pogrammug mi předes ty muže, genžby, byli tak podle, s. bibl. gednale;

B o h o m i l. To byly ti mušel celaj litanií nejsích, mudráků, přeříkatí, s. mudrcem, což je tě seznámim, až budeme mluviti o čtvrtém, nás sledu, který je swobodnýho wýkladu, písmo wyplywá.

B l a h o ſ t a w. A který to myšlenky?

B o h o m i l. Slyš a zahrožs, že, Smjeli

*) Tat gest. We spät: Oba seglobtig. W. M. Luther von Döhlenschien u. Fürst. der heilige und 1530 čtu: Allein der glaube tu werd mächt fruchtbring' rück mich, das ich nit auch bözu gescht habe alle unz allein ghe ou aller werd aller gescht, das es sol und runt eraus gespochen were.

Każdy wykładał pismo po smyku swém, dla h. bosti swé, weta gest po Kristu s bojstwym gehu.

Bla h o s l a w. Ule, tobole gest příliš mnoho, — tak daleko to nepřide.

B o h o m i l. Příliš to gij a fráze, Než se domniwás. Kde swobodně wykładać pismo, stanij wisse na swig rozum; kdo stanij wisse na swig rozmí, přijmá gen'to; tehož může podopit, čehož pochopiti nemůže, závrbuge; kdož zavrbuge, čehož pochopiti nemůže, zavrbne těž učení ta, že má Boh syna, teni jeho syn je se všeck, všecky že se s pannu narodil, že byl od lidí znalezien; proklašteván a učižován.

Bla h o s l a w. A byl frádi gij toč, když co katoweho přebral, nebo gij ty teh' pěkní?

B o h o m i l. Kepodchybug, milý Blahoslawe, o mně, gá věčjm a wyznáwám si Pe-
tient: že Kristus jest syn Boha živého a té, po-
hřebu, byly a gfan katowehi protestanté, když
božstwo Kristovo zapříklí, anogramby doktor Strauß, nemec, ne gđoně své knize Kristus zku-
podvodněka wydáwá.

Bla h o s l a w. Věns možná!

B o h o m i l. Bud ubezpečen, že kniha ta skutečně wylla, a že w tišicerých wytiscích německých a francouzských mezi lidem objhá-

Bla h o s l a w. Pod jakým názvem?

B o h o m i l. Pod názvem: Das Leben Jesu von Doktor Strauß (život Kristu od doktora Strauße). Co w nj pisse o božstwi a o lidstě dussi, sūrčiti ti nebudu; o Kristu wissak pisse,

že čímž své dny pomoci magnetičnosti zvýšecí; že byl na příjz pribit, ale přetvaroval přík se gaskoby byl mrtv, až o domnělý mrtvol že byl pohy položen do hrobu, : něhož příseč řecké gas powstal nápotom přík hukle díky použitv apostolskem je učryl, na t svých starých věkuém pětakem (dosenánu*) je učeli, : mu díj, tam sasobota myslíte protestantského bož. kota pětakem když Matkowých mudiadisim oblycti nevysočejací lesko.)

Bielski na W. Czart nac Biel zafowcze
wykladu. To jest w siebie skonczone wydawnictwo
mystagogic prasoby, na ktorych sa skladaj
prasobne klopy. Wt. 20. 3. 1. swobodni wykładu
nac! Lata 5 19 11 20 12 13

Bohoniči. Dokteře téhož r. kazani
r. 1538, věk sedmadvaceti let po zápotřebování
macína 15. října v Jakovském učinil, když
společně list 127.

„Bla h o s l a m . q. B i b l i , g e s t z i c k y , i p r g m o e
m l i x y m a l w a z , g e s t t o , p a r o g , o b c e r t u n g i c . „
„P a k , li se ale n e c i s t e c e r k y d o n e b o d a g l s t . m u -
a s l e n k a m y , z l y m i o d f a b l a , n a d f o r m u , z n e b o
w a z j . m i s t o m a l w a z y , n a w a z y , s i g e d u ; a . p r o t o z
b i g d a , F a c t r u n , p o l k o , p . n i s m a , s e m y m a z u g i .

*) Rostěni, když co budeš cítit, že samotě spokojeně žili, mohou
dilili se a přečerpali, zvoláš je lečit a ježkuj se zavřeným očima;
do chrámu Jeruzalemstého nechodusí, ale oběti tam
postláli.

— Ale nečekl také náš Lutr, že Duch svatý každého oswěcuge při čtení písma?

Bohumil Blahoslavě, gestil pak každý hoden, aby ho Duch svatý osvijil? nechá se každý Duchem svatým osvijiti? a gsa oswijeti pracuge s Duchem svatým věrně? Ba, že ne, Uvaž prosim také toho. Kdyby Duch svatý osvěcoval při čtení písma, osvěcoval by luterány i helwety, biskupnisy i presbyteriány, nowokrčence a giné ginowérce, i doktora Strausse. Taký mezi těmito vyprávějmi a přesvětlenjmi panuje odpor. Jaký by tu byl Duch svatý proti sobě! A předče gest pravdu gediná!

Blahoslov, „Geden gest pán, geden wjra, geden křest, geden Bůh a otec všech.“ (Př. 4, 5.)

Bohumil, Upředu ti na paměť některé překlady z písma. „Kelman, komorník z Jeruzaléma domu, a čta kte moze proroctví Isaiášovo nerozuměl mu. Nemohl ho Duch svatý hnedle osvijiti? mohl, ale neudělil tak, nýbrž nařídil Silipovi gsti k němu a gáhna toho nádchňul, jak má s komorníkem mluvostí a písťho mu vyložiti. (St. ap. 8.) — Na zemi stiesly Šawel se tázé: „Pane, kdo chceš, abych učinil?“ Nemohl ho Duch svatý hnedle osvijiti? mohl, ale neudělil tak, nýbrž Ananiášové kněži bylo nařzeno, Šawlowi oznámiti, co činiti má. Ananiáš tedy k tomuto dílu obrácení od Pána byl oswijen. St. ap. 9.) — V Cesarei žil setnjk pohan, bohabogný Kortkelius a žádal si poznati pravau wjru. Nemohl ho Duch sv.

hnedle oswijiti? Mohl, ale neučinil tak, ale Cornelius si musel do Joppe poslati pro Petra, a ten přivedl zgewil mu, cokoli mu bylo o něm přikázáno, i pokřtil ho. (Sf. ap. 10.)

Bla h o s l a w. Rozumíme ti, máme se na wýklad svých pastorů a superintendentů ptáti a gjm se řídit.

Bo h o m i l. Tomu oni owszem chtj, a tak ty, kterýž gsi před chwylkou řekl, že gesti swojeho boda wýkladu nade wsecko, tak my, Pterjž se swobodau wýkladu honosjme, my sprostj ewangelici pod rozum svých učenců se mussme poškowati, nechcemeli z bludu obwiněni býti; a tito učenci nassí bohužel s biblj tropí, co chtj — geden z nich byl Strauß.

Bla h o s l a w. Co si tedy počneme, aby dom zachowali vjru a dussi swau?

Bo h o m i l. Wrátjme se k swému podobenství. Wida mocnář, že mu nelze zpoléhati se na rozum a swědomj občanů, a že právě proto powstáwá w číssí mnoho swáru, poněmádž si každý po swém wykládá zákon, zřídil řád z muzů maudrých a spravedlivých, oznamil jim, w jakém smyslu sám wydal swůj zákon, chtěje, by obecného i zwláštního dobrá dosčíl; nařídil jim, aby náležitě a důkladně zákon a vžájemné povinnosti wyswětlovali občanům; také ge splnomocnil, by dle zákona rozsuzovali a odbogníky wyobcowávali z čísse. To by se dělo a pořádek a pokog by byl do čísse uweden.

Bla h o s l a w. A celého podobenství ga-
tý gest wýsledek?

B o h o m i l. Tak Kristus Ježíš založil
cirkew, swé ewangelium swětil apostolum a
gogich nástupcům, gím prvé w třiletem wý-
učování oznámil swau všli a slíbil swau přj-
tomnost, swau pomoc a oswjcenj Duha swa-
tého (Mat. 28, 20; Jan 14, 16); gím přikázal,
aby národy učili a přidržovali ge k zachowá-
wání Božjeho zákonu (Mat. 28, 18—20); na-
proti tomu zavázel wěřejců, by apostoly a ge-
gich nástupce slýseli a gich poslouchali (Luk.
10, 16. 17). Z toho wýházi, že učiti, wýkládati
ewangelium nebo písmo, patří apostolům a
gogich nástupcům, čili učejcji cirkwi; slýseti —
wýklad přigjmati že náleží wěřejcimu lidu, čili
slýsící cirkwi. Trogj patří svrchu podaný přj-
klad z písmá trogjm gest důkazem, že Duš
svatý u wýkladu slova Božjeho učejcji cirkew
osvěcuge a že věrný přestan gegim učenjm se
zprawuge. Vše ged, nýbrž čistý, spravedlivý
malwas wáží mu cirkew z bible.

Bla h o s l a w. Dle twé řeči nebude tím
věrným, šťastným přestanem giný žádný, než
katoljsk?

B o h o m i l. A kdo pak giný ze všech
přestanů, než přestan katoljsk? On čte písmo,
ale přigjma wýklad učejcji cirkwe. Ta od svého
počátku wedena gsauc Dušem svatým, učenj
mu podáwá gedno, učenj přesné, učenj spasí-
telovo.

Bla h o s l a w. Když to tak gest, nezbývá mi nic giného, nežli s tebou schwáliti způsob katolický.

B o h o m i l. I té radošti požívá Katolík, že to, čemuž věří, věřili sv. Paweł, sv. Augustin, sv. Method, sv. Wáclaw, sv. Wogtěch, sv. Prokop, sv. Jan, to že upřímně ctitelé Kristovi po jeho smrti až do sfonání světa věřiti budou, v čem jeho předkové našli spořenost a blaženosť, v tom že, gálo on, i jeho potomci své spasení hledati budou.

Bla h o s l a w. A kdo mu dává tak znamenité rukouemství?

B o h o m i l. Geho církew, kteráž se řídila, říjí a řídit bude pozděj tím, co psali starí, gegj otcové, na čemž se usnesly gegj sněmy, a čemu bylo vždy, vssude a ode vssed věřeno, neboli tak nazvaným dědičným učením.

Bla h o s l a w. Co gest to zas za učenj, dědičné učenj?

B o h o m i l. To máš učenj Kristovo, kteréž ovšem od jeho učennictví nebylo zapsáno, nýbrž ústně gen podáváno a stálým užíváním do zvyku utváreno, až ho později svatí otcové do zvláštních kněž zařízení, sv. Ignac, Ireneus, Polikarp, Klement, Justin, a vše, buď z prvního a druhého století po Kristu Pánu. Jinak to gmenugj ústají podání.

Bla h o s l a w. Ty mi tu gáši učenj gáši vychvaluješ, proti němuž gsem právě mnoho flyssel mluwiti, ba že v sobě mnoho

bágečného obsahuge, ba že se dá snadno porušiti, ba že ho nenj třeba a co wjce.

B o h o m i l. A předce bychom bez tohoto dědičného učenj ani Křestany nebyli, ani písmá neměli.

B l a h o s l a w. Gať to?

B o h o m i l. Wždyť wjs, že Kristus nic nepsal, nýbrž gen ústně učil, i apostolé a učennjci geho zprwu nepsali, nýbrž gen ústně učili; teprw pozdě, gíž po Kristowě odchodu, po rozhlášení geho ewangelium sestawili písemně geho učenj a skutky, geho život a smrt, a to gestě neúplně, gať dí sw. Jan zavrage ewangelium swé: „**G**estit pať i giných mnoho věcji, kteréž činil Ježíš a kdyby měly wšecky každá obzvláštně psány býti, mám za to, žeby ani svět nemohl přijít těch kněh, kteréž by měly psány býti.“ (21,25.) — Mimo to, kdo nám ztvrďí, že gaťší písmo vnuknutjm Ducha svatého sepisáno gest, že tato nasce bible skutečně písmo svaté gest, z gaťých kněh sestáwá, gať při nastylých rozeprjích se má ten onen biblický wýrok bráti, neli dědičné učenj? — Tolik o geho potřebě; na swé druhé námitky mnoho nestaw, neboť i dědičné učenj od starých otců církewních gest zapísáno a gen to platj, co se snáší s biblickým učenjem.

B l a h o s l a w. Zdali pať i náš Lutr gest pro dědičné učenj.

B o h o m i l. Ale spoř r. 1530 we swém wýkladu na 111. žalm na listu 215 w 5. swazku wygádřil se takto: „Děkujeme Bohu, že swé učenj“

„zachowáwá w písmě, na řazatelně a w úst-
„ným“ podání.“

Bla h o s l a w. Tak arcis připouštj dědičné učenj.

Bo h o m i l. Sud nynj Blahoslave, ale sud nestranně, kdo kráčj bezpečněgssj cestau, my, čili katoljci? My ewangeljci máme bibli bez dědičného učenj, bez cirkewnjho wýkladu; ale s gedinau biblj w ruce nedokázeme nic, negsauce přesvědčeni, že gest djlo božj; s gedinau biblj w ruce w pochybnostech o ni neb ſrže ni wzniſlých nic nerozhodneme, gelikož ona ſama ſebau rozuditelná nenj. My ewangeljci máme ſwobodný wýklad a právě tímto ſwobodným wýkladem máme ſlowo božj poruſſené, potupené, zařžené, žádné gednoty, žádné wjry, žádné utěchy!

Bla h o s l a w. Bohužel, totě prawda!

Bo h o m i l. Katoljci magj bibli, toto pſané, magj dědičné učenj, toto úſtnj ſlowo Božj, a magj cirkewnj wýklad, toto postaupné ewangelium, gedno tedy, ať djm, stálé, až do ſtonání ſwěta trwagijcji ewangelium Kristovo, což ſe wzájemně wygaſňuje, potvrzuge, podporuge. Proto také gen u nich gest gednota, wjra, útěcha. Nuž, kdo gest wſíjm ugíſtěněgssj, my, čili katoljci?

Bla h o s l a w. Málem bys mne přesvědčil, že katoljci.

Bo h o m i l. Ty nechceš s úsudkem ſwým na ſvetlo. Slyš tedy úsudek můg. Vláš Lutr

děkuje Bohu, že zachoval své učení i v austrijském podání; nás Lutr zjedně vyznal, že jsme z papežství přigali písmo svaté; nás Lutr nezapřel, že váží z bible blud a kacířství, kdož po svém smyslu z něj váží. Námli katolické církvi v ustanovení písma věřiti, budu gí věřiti i v jeho výkladu, budu gí věřiti ve všem: Stanu se katolickem.

Blałosław. Na tom gestě negsem ustanoven.

Rozmluva III.

Blałosław. Včera gsem navštívil zařízení přičinající dvojročního panáčka naše; za řečí jsme přišli na vrchu. Tu mezi giným mne ubezpečoval, že prý papeži mnohé nepravé věci přimíchali do pravé věci Kristovy.

Bohumil. A cos mu ná to odpověděl?

Blałosław. Inu mlčel gsem; za jedno gsem nevěděl, co bych odpověděl; za druhé, i kdybych byl věděl, nebyl bych mu odpíral.

Bohumil. Negednals nedobře; však mi si o té věci také pohovoříme, a co řekneme, potvrdíme naším Lutrem. Dověz mi, jaké to přjměšky uvedl nás p. pastor?

Blałosław. Kristus, prý, tolito dve svátosti ustanovil, jak mi věříme, Křest a svat-

tau wečeři; papeži, prý, ale k dwěma těmto patero nových přidělali.

B o h o m i l. Rdyby tomu bylo tak, owssem by měl dobré náš pan pastor a bylaby velice pochybná církew římsták; ale ne, pan pastor gest na omylu, a ty s ním; dowol, abych tě z omylu tvého wywedl.

B l a h o s l a w. Wywedesłi mne, budu tomu powděčen.

B o h o m i l. Katoljci i my máme za to, že Kristus gaření zewnitřní prostředky ustanowil, kterýmiž působí ospravedlněnij a posvěcenij naších duší.

B l a h o s l a w. Ano, gſau to svátosti, ale gař gsem řekl, sedm nich přejmagj Katoljci, my luteráni gen dwě.

B o h o m i l. My luteráni owssem gen dwě: ale náš Lutr přejmal nich také sedm.

B l a h o s l a w. Rád bys mi něco namluvil, nenj-li pravda?

B o h o m i l. Že to nenj můg způsob, mohl ses gří přesvědčiti; poněvadž vossak slowa Lutrowa u tebe magi ráhu: moje, pořejchu, žádne, přečti si tedy, co Lutr pravil v řeči své o novém zákonu, konané r. 1520. Vzgdeš to na lístu 335 v prvním swazku.

B l a h o s l a w. Lutr pravil: „Misi, čili“ „wečeři Páně musíme považovati za svátosti“ „a úmluvu, nikoli za oběť; ona rovněž tak“ „oběti nenj, gařo nj negsau giné svátosti:“ „Přest, biřmowanj, pokánj, pomazánj a ostatnij.“

B o h o m i l. Wjś Pteré swátosti magj Katoljci?

B l a h o s l a w. Tussjm Přest, biřmowanj, pokánj, wečeři Páně, poslednj pomazání, swěcenj kněžstwa a stav manželský.

B o h o m i l. A o Pterých swátostech zeména mluwj Lutr we swrku uvedeném do kladu.

B l a h o s l a w. O wečeři Páně, o Přtu, o biřmowanj, o pokánj a o poslednjm pomazání.

B o h o m i l. Mimo to dj: „a ostatnj;“ Pteré swátosti tu může mysliti?

B l a h o s l a w. Snad ne swátosti Katolické: swěcenj kněžstwa a stav manželský!

B o h o m i l. Neepochybně, neb w tomž po gednání o moci papežské, kdež pravj, že biřmowanj gest swátost, že poslednj pomazání gest swátost, pravj také, že swěcenj kněžstwa prawá gest swátost. A tentýž Lutr napsal w 5. swazku spisu swých na listu 122: „Stav“ „manželský gest swátost, a wyznamenáwá du:“ „chownj spogenj Krista s cirkwí geho.“

B l a h o s l a w. Tak by byl Lutr skutečně sedmero swátostj přigimal: Ne, to gsem gesstě nessyssel! to bych byl také nepřipustil! S Lutrem se nebudu příti.

B o h o m i l. Katoljci tedy wzhlédem na počet swátostj newyznáwagj nic giného, nežli, co Lutr r. 1520 hlásal. Oni gedinj mohau na sebe potahowati Lutrowa slowa w gegich chwalném smyslu: „A protož zpřjma prawjim,“

„že máme buď všecko věřiti nebo nic newě.“
 „řiti. Duch svatý se nedá rozděliti, aby gednu“
 „věc činil za prawau, druhau za neprawau.“
 A právě gednage o svátostech č. 1544, vy-
 gádřil se tak Lutr, jak vidíš na lístu 180. v
 8. svazku.

Bla h o s l a w. že svátosti, v kterých
 se s katoljky my luteráni rozumíme, hluboko
 sahají do duchownjho žiwota pokání a ve-
 čere Páně; přál bych si, abyhom si o nich pro-
 mluwili sje.

Bo h o m i l. Milerád se ti, Blahoslave,
 propůgčím k službám. Wezmi tedy 1. svazek:
 na lístu 62. mluwj Lutr o svátosti pokání.

„**Bla h o s l a w.** „Pravá cesta, a způsob“
 „náležitý, from něhož giného není, gest wele“
 „bná, milosti plná, svatá svátost pokání, Pte“
 „ravž ustanowil Bžh k potěšení hříšníků“
 „dada svatému Petrowi pro celau křesťanstvu“
 „cirkew kljče a řka: „Cožbykoli swázel na zemi,“
 „budeť swázáno i na nebi; a cožbykoli roz-“
 „wázel na zemi, budeť rozmážáno i na nebi.“

Bo h o m i l. Muže-li paž katolický boho-
 slovec o pokání důkladněgi učiti, nežli su uči-
 fám Lutr?

„**Bla h o s l a w.** Mluwil tak Lutr, jak
 vidíš r. 1518, v 2. roce své reformacj; snad
 pozděgi svůj náhled změnil?“

Bo h o m i l. Příteli, mezi námi řečeno;
 neslauží to Lutrowi ke cti, že své náhledy mě-
 nil; Katoljci magi práwo mu wytýkatí powě-
 z

trnjsku, my pak luteráni máme na něm sypký
pjscitý základ: Než před svau smrtj byl
Lutr rozwázliwěgssí, a gač w úmrtnjm roce
swém 1546 o pořánj smeyſſel, dowjš se toho,
co psal proti bohoslowcům Luwáňským, wiz.
list 382. w 8. swazku. ¶

Bla h o ſl a w. „Rádi wyznáwáme, že“
„pořánj s mocj gest rozhřeſſugicj swátost, ne“
„bot má zaſljenj a uděluje odpusſtěnij hřichů pro“
„Krista.“ — Proč tedy u nás swátosti pořánj
nenj?

Bo h o m i l. Měla by býti; w apoloģii
Konfessji naſſí tu na líſtu 110. wýſlowně ſtají:
„Prawé swátosti gſau: řeſt, večeře Páně a“
„rozhřeſſenj, což gest pořánj; nebot obřadowé“
„titó mágj pro ſebe rožkař Božj a zaſljenj“
„milost.“ Tak také ſtají w Norimberkém wy-
znanj: „Lás milý Pán Ježjš uſtanowil swá-“
„tost pořánj. *)“ Než za naſſich dnù nenj po-
řánj uznáno za swátost..

Bla h o ſl a w. Snad z toho ſejſlo během
času proto, poněvadž ginak bral pořánj Lutr,
a něčeho giného k němu požadují Katoljci.

Bo h o m i l. Čeho medle požadují Ka-
toljci?

Bla h o ſl a w. Ljtoſt, zpověd, doſtiuči-
něnjj.

Bo h o m i l. Tohotež požadoval k po-
řánj Lutr: Ljtoſt, zpověd, doſtiučiněnjj.

*) Norimberg. Glaubensbuſh 1746. S. 135.

Bla h o ſla w. Nád bych to z gebo úſt ſlyſſel.

B o h o m i l. Hned, hned to uſlyſſiſ. W 1. ſwazku na l. 341. ſtežuge ſi Lutr na Eka, s Pte- rýmž r. 1520 měl co zápaſiti. „Doktor Eſ“ „piſſe, že prý ljtost hubjim, a za nepotřebnau po,“ „wažugi, zpowěd že ztenčugi, doſtiučiněnji že“ „zawrhugi; to na mne nalhal, ſpisy moge“ „ſwědčij ginaſ.“

Bla h o ſla w. Gaſké ſpisy tu mjnji?

B o h o m i l. Mjnji tu ſwé kázanji o ſwáto- ſti pořáni, gež měl r. 1518 a z něhož ti mjeſtečko na liſtu 65. dci přečiſti: „Aby mne žádný“ „opětně newiniſ, že zaporowjdám dobré ſlutky,“ „prawjim, že máme oprawdově litowati, zpo-“ „widati ſe a dobré ſlutky ſonati.“

Bla h o ſla w. Z toho geſt owszem wi- děti, že žádá ljtost, zpowěd a doſtiučiněnji. Ale mám ſwé přičiny při zpowědi ſe pozdržeti. Řekni mi upřímně, co drží Lutr o z powědi?

B o h o m i l. Lutr ſi zpowědi a gmeno- witě tagné zpowědi welice wážj. W 1. ſwazku na l. 512. a 515. ſe toho dočteſ.

Bla h o ſla w. „Tagné zpowědi ſi pŕážjm“ „tať welmi, gaſko panenſtwj a čiſtoty, gá gi“ „držjm za wěc ſtěwoſtnau a ſpasitelnau. Wſſi“ „čni Křeſtané měliby toho želeti, kdyby tagné“ „zpowědi nebylo; a wſſicni Křeſtané měliby“ „Bohu děkovati, že nám geſt dána a dowo.“ „lena. Tagná zpowěd geſt poſlad, w němž“ „nám Bůh zahowáwá a podáwá ſwé miloſr.“

„denstwj a nasse rozhřessenj.“ Rdy to psal Lutr?

Bohomil. R. 1521. — Ale čti dále na l. 516.; tu se dočteš, proč se máme zpovídati.

Bla h o s l a w. „Bychom se rádi zpoví-“
 „dali, k tomu nás magj pohnauti dvě příčiny.“
 „Prvnj pohnútka gest svatý Frjž, hanba totiž“
 „a stud, gelikož člověk před člověkem se ob-“
 „nažuge, na sebe žaluge, sebe zlehčuge. Wěru“
 „síkwoštňá gest to část svatého Frjže. Kdyby-“
 „chom mohli poznati, jaké tresty takovýmto“
 „samowolným se rděním předcházíste a jak se“
 „Boha nakloněgeme tím, že k chvalám geho-“
 „se smížugeme a zmatčugeme, na tisíc mil trý-“
 „chom k zpovědi chvátali . . .“. Ani pust, ani“
 „modlitba, ani odpusťky, ani pauť, ani trápensj“
 „nám neprospěj tak, jako ono samowolné za-“
 „hanbenj, když v nicotu svau se pohřížugeme,“
 „pošokugeme a nřlostj božjich hodn ýsil se stá-“
 „váme. Bohdejž se stalo obyčejn, i wfecty“
 „také hčichy wěkgně wyzítávati, jak to sw.“
 „Augustin činjwal! Takých milostí bychom kdy-“
 „rychle nabyla, kterých přísným životem mít“
 „býti nemůžeme! A proč se stydíme tak gedihého“
 „člověka, počto zemřewsse, Boha, geho angela“
 „a děblu tisíckráté vjce se styděti budeme;“ a“
 „mohlibochom toho nepatrným studem před“
 „člověkem ugji. Vtevjin také, zdali má ten“
 „prawau, žrawau wjru, genž se zdráhá před člo-“
 „wěkem býti zahanben, a ani tak malou část“
 „Frjze nechce nesti.“

B o h o m i l. To gest ta prvnj pohnútka
k zpovědi; na str. 517 udává Lutr druhau.

B l a h o s l a w. „Druhá pohnútka k do-“
„browolné zpovědi gest milostné zašljenj Páně“
„u sv. Mat. 16, 19. „Což bys koli rozwázal“
„na zemi, budeš rozwázáno i na nebi, a u sv.“
„Jana 20, 23: „Kterýmž odpustíte hřichy, od-“
„pauštějte se jim.“ — Obé pohnútky gsau
velmi důležité, ale zdá se mi, že tu gedená Lutr
pauze o zpovědi dobrowolné; zdali také za po-
třebné uznáwá, se zpovídati?

B o h o m i l. Odpověď na to mžš p. 5.
swazku na listu 232. a 233.

B l a h o s l a w. „Zgewně tu mluvij Kri-“
„stus, že chce kljče dáti Petrowi. Vteříkeyte,“
„že by měl kljče dwoge; ty samé kljče, kteréž“
„sám má a žádné giné, ty dává Petrowi. Ga:“
„Koby řekl: Proč hledjš do nebe po mých klj-“
„čích? Vleslyssel gsi, že gsem ge dal Petrowi?“
„Gsau, to kljče nebesté, prawda; ale negsau“
„w nebi, gá gsem ge pozustawil na zemi. Vtehle-“
„dey gich w nebi, nebo kde koli ginde, alebrž“
„w ústech Petrowých, tam gsem ge uložil. Pe-“
„trowa ústa gsau má ústa; geho gazyk gest má“
„kljční schránka; geho úřad gest mág úřad; geho“
„swážání mé swážání; geho rozwázání mé roz-“
„wázání; geho kljče mé kljče. Giných nemám,“
„o giných newjm; a co ty swážau, gest swá-“
„záno: co rozwázau, gest rozwázáno. Z toho“
„giž poznáváme, co kljče gsau, gsau úřad, moc,“
„nařízenj od Boha srdce Krista dané křesťan:“

„stwu, lidem hřichy odpuštiti, čili zadržeti. Ulebo“ „tak řekl Kristus: „Alle abyste wěděli, že t mā“ „moc syn člowěka na zemi odpaustěti hřichy,“ „tedy dím říkem poraženému: vstaň, wezmi“ „lože swé a gdi do domu swého. I vstal a“ „odšel do domu swého. A widouce to žástu.“ „powé báli se, a welebili Boha, kterýž dal ta:“ „Kowau moc lidem.“ (Mat. 9, 6—8.) „Uleh“ „tě nepomýlj fariseyská slátanice, gať by mohl“ „člowěk hřichy odpaustěti, nemoha uděliti ani“ „milosti, ani Duchu swatého? Drž se slobor Kri-“ „slových a buď ubezpečen, že nemá Bůh giného“ „způsobu, hřichy odpaustěti kromě ústněho“ „slova, gať lidem nařídil. Ulehledáš-li odpus-“ „titěnjs we slovu, darmo hledjš do nebe, milost“ „rozhřešenjs žádage.“

Kdo v d. ř.

B o h o m i l. Gať rozumjš, narázj tu Lutr na sakramentáře a na Kalwinisty, genž nechtěli věřiti, že by mohl člowěk na místě Kristově hřichu odpaustěti a se židu říkal: žádný nemůže hřichy odpaustěti, gediné Bůh sám.

73

Bla h o s l a w. Udává také Lutr, že kteříž hřichu, a gať se máme zpovídati, že gest třeba dle učenj Lutrowa, abyhom hřich za hřichem pastorowi wyznáwali, nebo se všebec za hříšníky vyhlásili a řekli, že všech svých hřichu litugeme?

B o h o m i l. Dowjš se toho z Pázanj, gěž měl Lutr r. 1518 o svátosti pokání, gať gest v 1. swazku na listu 66.

Bla h o s l a w. „Protož nemusíš, praví“ „Lutr, do tagné zpovědi bráti giný hřich, leč“ „ten, gehož za smrtelný hřich po kládáš, a kterýž“ „twé swědomj tjž a fauži. Kdybychom se měli“ „zpovídati ze všech hřichů, musil bychom se „zpovídati každau chvílcinku. že by ale slau-“ „žilo k napravenj, zpovídati se i z hřichů všes-“ „dních obzvláště tenkráte, nemáme-li do sebe“ „hřichů smrtelných, neupíráme.“ — Hle, hle; rozeznáwá také Lutr mezi všedním a smrtelným hřichem?

B o h o m i l. Rozeznáwá, a čemu podnes Patoljci učí, tomu učil Lutr r. 1518, a toho r. 1525 potvrdil, že nikoli všední, nýbrž smrtelní hřichové wedau k zatracení. Tak tu vidíme ve 4. swazku na l. 27. řekl Lutr, sedmý žalm vykládaje: „Prawda gest, že všední“ „hřichové člověka nezatracují.“ — Ale vrátme se opět k svému předmětu, a přečti si, co Lutr v úmrtním roce svém 1546 do svého malého Katechismu napsal. 8. swaz. 351. l.

Bla h o s l a w. „Před Bohem se musíme“ „dáti winnými všemi hřichy i newědomými:“ „zpovědníku ale máme vyznati gen vědomé“ „hřichy své, genž nás tjž. A kteři gsau to?“ „Ohledni se na stav svůj, řaumey se dle de-“ „satera božích přikázání, zdali gsí otec, matka,“ „syn, dcera, pán, panj, čeledjn? zdali nebyls“ „neposlušný, newěrný, lenivý? zdali gsí komu“ „slowem neb řutkem neublížil? zdali gsí nepradl,“

„neproměstal, nepronedbal, sprodu neučinil?“
— Toté docela po Katolicku!

Bohomil. Gest skutečně, ale sám musíš oswědčiti, že to nic neprawého není. Otevři si nynj stolný geho rozprávky, i zde nagedeš na listu 198. něco o zpovědi a na l. 198. něco o rozhřeszení.

Blahoslav. „Máme se také z tagných,“ „Bohu tolíko powědomých hřichů srdce swého“ „zpovídati; máme wyznati, když gismu u sebe“ „usmyslili přikázaný boží přestaupiti.“ — „Když“ „by někdo winu swou kaplanowi a cirkewnjmu“ „služebníku zamícel a rozhřessen odessel, běže si“ „to on sám na swědomí; cirkewnj služebník gest“ „wymluwen.“ — Na mui pravdu, kdybych to sám nečetl z Lutrowých spisů, myslibych, že to píše Katolik.

Bohomil. Máš dobré, Lutr zastává docela zpověď, a giž neschází nic giného, nežli abys co horlivý Lutherán znal také zpovědný geho formuli.

Blahoslav. Proč ne? Žertugeš, čili mluwěš pravdu?

Bohomil. Jen poslechni, co ti přečtu z geho malého Katedhismu — padá to do uniktního roku Lutrowa. „Otázka: Můg milý,“ „pověz, jak bych se měl zpovídati? — Od poděd: Tak máš mluviti k swemu zpověd:“ „něku: Etihodný pane, prosím vás, abyste mui“ „zpověd wyslyssel, a mne pro Boha rozhřessil.“ „Lyny rci: Gá bždný člověk dávám se před“

„Bohem všemi hřichy winným; před wámi“
 „se vyznávám, že gsem čeledin, děvečka . . .“
 „ale, pobřichu, neslaužím věrně hospodáři své“
 „mu, nebo to a to gsem neučinil, co mi roz:“
 „kázali, rozhněval gsem ge, popudil gsem gich“
 „k zločečenj, práce gsem zanedbal a škody gsem“
 „nadělal, nebyl gsem také čistý w řečech a řku:“
 „tcích svých, s mými saudruhy gsem se zlobil,“
 „proti mé hospodyně gsem řeptal, křel gsem atd.“
 „Toho wssého litugi, o milost prosim, ghei se“
 „polepšiti. — Pán nebo paní necht řekne: zwlá:“
 „sstě se vyznávám, že gsem své dítě, swou“
 „čeles neděl k cti a chwále boží, křel gsem,“
 „dával gsem pohoršenj hanebnými slowy neb“
 „šutky, swému faufedu gsem říkal, pomlau:“
 „val gsem, přiliš draze gsem prodával, dá:“
 „val gsem řpatné zboží a malou mjrú, loker,“
 „máhu a co giného gsem ve svém řapu proti“
 „přikázáním božím se přečinal.“

Tu, Blahoslave, menji-li te úplné zpysto-
 vání svědomí? celá formulé zpovědní? Sut
 sám, zdali se Katoljci s Lutrem nesrovnávají
 bojce, nežli my luteráni?

Blahoslaw. Bohužel, Katoljci; a my,
 křesťané, se zpravovatí učením Lutromým
 musíme se zpovídati jako Katoljci; ba křesťani
 to tak s giny spornými články, musíme uči-
 niti gestě wjce, nežli gen se zpovídati. Medle-
 gať to dopadá s wěčeří Pápež? tu Katoljci i
 my za svátost přigjmáme.

B o h o m i l. Přigjmáme, ale s welkým rozdjslem. Katoljci věří, že w oltářnij swátosti chléb a wjno w tělo a krew Páně se proměňuje, my wssak, že se při přigjmánj k chlebu a wjnu tělo a krew Páně připoguge.

B l a h o s l a w. To také máme dobré, i zewněgssel gest pro nás; což newidjme, že způsoby chleba a wjna zůstáwají.

B o h o m i l. Zewněgssel gest pro nás, způsoby chleba a wjna zůstáwají; proto pro wssesc̄o ale Katoljci, twrdjce, že se wnitřnij podstata chleba a wjna proměňuje, ač zewněgssi způsoby gegich zůstáwají, magj dle mého domněnij písmo sw. pro sebe.

B l a h o s l a w. A' gak mluwj písmo sw. pro Katoljky o swátosti oltářnij?

B o h o m i l. Poważ, že sám Kristus Pán při poslední swé večeři o chlébě a o wjnu řekl: „Totok gest tělo mé, totok gest krew má,” tak tedy tělo swé a krew swau apostolum k požívání podával; nic méně proměniw wnitřnij podstatu chleba a wjna w tělo swé a w krew swau, zewněgssi gegich způsoby neproměnil. W tomtéž smyslu učil apostol gebo sw. Paweł. Ale wždyť máme bibli při ruce. Nahledni pak do ewangelium sw. Matausse, sw. Lukásse, sw. Marka, i do 1. epistoly sw. Pawla ke Rórintským.

B l a h o s l a w. (cte:) Mat. 26, 26—28. „A když oni večeřeli, wzal Ježjš chléb a dobrořečil Bohu i lámal a dával učedlníkům svým

a řekl: Wezměte a gezte, totot gest tělo mé. A wzaw Falich díky činil, a dal gim, řka: Pjte z toho wssic̄ni, neb to gest Krew má nowého zákonu, kteráž za mnohé wylita bude na odpusťenj hřichů.“ — Luk. 22, 19. 20: A wzaw chléb díky činil a lámal a dával gim, řka: „Totot gest tělo mé, kteréž se za wás dává, to činíte na mau památku.“ Též i Falich, když odvečeřel, řka: „Tento gest Falich, nowý zákon w mé Krwi, kteráž za wás bude wylitá.“ — Mat. 14, 22—25: „A když oni večeřeli, wzal Ježjs chléb a dobročešiu lámal a dával gim, řka: „Wezměte, totot gest tělo mé.“ A wzaw Falich, díky činil a dal gim a pili z něho wssic̄ni. I řekl gim: „Tato gest Krew má nowého zákonu, kteráž za mnohé wylita bude.“ — 1. Kor. 11, 23—25: „Gá zagiště přigal gsem od Pána, což i wydal gsem wám, že totiž Pán Ježjs tu noc, w kterauž grazen byl, wzal chléb a díky čině lámal a řekl: „Wezměte a gezte: totot gest tělo mé, kteréž za wás na smrt wydáno bude, to činíte na mau památku.“ Takž wzal i Falich, když po- večeřel, řka: „Tento Falich gest nowá smlau- wa w mé Krwi, to činíte koli krátkolt pjeti budete, to činíte na mau památku.“

Bohemil. Zřegmě mluvil Kristus; z lá- sky k swým dal gim swé tělo a Krew swou w potravě poživatelné; a gako apostol sw. Paweł nic nepochybował, ale na slowu Kristovu wě- ťil, učil: neměli bychom ani my pochybowati,

nýbrž tak velkým a slavným ručogmjm věřiti.

Bla h o s l a w. Co pohnulo Lutra, že se uchýlil od katolického učení o večeři Páně.

B o h o m i l. Lutr neupíral nikdy přítomnost Kristovu v oltářní svátosti. Únechvalné vzdorovitosti ohřem vohlebenj (impanacj) zastával, gežto katolická církve přepodstatnění (transubstanciach) učí. Prohlásil se však, že děwoluje gedno i druhé věřiti, věřiti totiž, že se chléb v tělo Páně promění, i věřiti, že chléb ve svátosti spolupřítomným zůstává. že vohlebenj Lantrowo ryzjho, pravého Krista, nám nepodává, nýbrž gen gafauši směšici, gest na býlání. Ale téhož času upíral Žwingli, po něm pak Kralojn a ginz přítomnost Kristova v oltářní svátosti, rozhlašujice, že chléb a vhožené pauže gest vyobrazenj, připomenutj, znamenj těla a krve Páně. Proti nim chvěni sijí se s ním svednouti, povstal Lutr a ve svém spisu proti bludskm sakramentářů mezi ginzým takto: „Proklato budiž takového“ „spogenj, kteřej ty chceš moji Přestany uwěstit“ „proklato budiž av tomto i budaucím životě!“ „Obrat se na ginzho, na mne ne! Rdybych“ „tvé rodiče, tvou manželku a tvé dítky za“ „bil, a tebe zabiti chci a předce ti čekl: Drahý“ „přítelinku, prošim tě, ibud gen dobré myslí,“ „milujme se sespolek, věc není tak důležitá,“ „abychom se pro ni nenáviděli a pronásledovali; co bys řekl? A ty třesťenče, ty mi za-

„bjigjš mého Krista, Krista mého mistra, mého“
 „Boha, mého otce ve svatém slově jeho ; —“
 „ty mi zabygjš mui matku sw. církvi ; — ty“
 „mi zabygjš mé bratry spoluřeštany a předce“
 „se opovážuješ, přimlauwati mi : pokog ! po-“
 „kog !“ *) Než nemohla svou osobnosti givn od-
 dolati a bludy gegich zařawiti, odvolává se
 Lutr na svědectví církve ; a z jeho dokladu,
 v I. naší rozmluvě na str. 22 uvedeného, mů-
 žeš se přesvědčit, že pod ztrátou spasení zawa-
 zuge ročicí, aby se drželi Katolického učení o
 oltární svatosti. Viz 5. svaz. I. 490.

To se stalo r. 1532 a ne že to v úmrtném
 roce svém 1546 proti Luwenškým bohoslov-
 cím napsal toto : „We welegné svatosti oltář.“
 „nij, kteréž ře Planeti máme, podává ře oprá-“
 „ním a podstatné tělo a Kravu Páně ja obě“
 „ře přigjmá od hodných i nehodných.“ Viz 8.
 svaz. I. 361.

Blahoslov. Ale na manu otázku: co
 počinilo Lutra, že i se uchýlil od Katolického
 učení o svatosti Páně, dal givn na scoupměru,
 žeby byl tak učinil z nechvalné vzdorovito-
 sti? Řest tomu tak?

Bohonil. Nemohu své slovo požisti ne-
 zpáť; ty sami takto na mne nevaditě řekli, my
 žejí, co pečoval Lutr: „Rdyby mi před pěti“
 „léty Rankstadt, nebo kdo giny byli řekli, že w“
 „oltární svatosti nic ginyho není, nežli chléb“

*) Tom. 1. fol. 382. 383.

„a wjno, nezapírám, že by mi s tím byli we-“
 „lice poslaužili. Právě tento článek mi nadě-“
 „lal nevýje nepokoge, takže gsem mnoho“
 „zapolil s sebou a se winul, gen abych se“
 „z něho wybawil, wěda dobře, že bych tím byl“
 „papežství neywětší ránu zasadil. Ale nemohu“
 „si pomoci, gsem gafo uwězněn, wýrok Kri-“
 „stíw stogj zgewně a mocně proti mně a žá-“
 „dnými slowy se smysl geho odhadati nedá. “*)

Bla h o s la w. Nechme toho, nechme; mne hněte, že se mohl Lutr we wěci také svaté, také důležité vzdorowitostj zprawowati. A wssak neljbj se mi rowněž, že se Katolikum při we-čerči Páně geho krew odegjmá.

B o h o m i l. To ti Katolici nigak nepři-pustí, žeby byli zbaweni k rwe Páně. Utít a učenj swé dowozugj takto: Rdyž Kristus Ježjs s apostoly swými naposledy wečeřel, podal jim swé tělo, kteréž teprw mělo býti obětowanáno, podal jim swau krew, která měla teprw býti wylita; bylo tedy tenkráte tělo geho žiwé tělo, krew geho žiwá krew; žiwé ale tělo musí býti spogeno s kriji, a žiwá krew musí býti spogená s tělem. A tak pod způsobem chleba podal Kristus Ježjs swým apostolům negen své tělo, anobrž i krew swau; rowněž pod způsobem wjna negen swau krew, anobrž i tělo swé. Totéž platí, kdyžoli se dle rozkazu Páně: „To činíte na mao památku,“ wečeře geho

*) Luthers W. Walck. B. 15. S. 2448.

za násřich dnù obnowuge. Učenj Pán Ježiš odpoly pod zpùsobau chleba a odpoly pod zpùsobau wjna přitomen, ani nenj w obau těch zpùsobách rozdelen: nýbrž, gest celý s tělem svým a krwí swau gať pod zpùsobau chleba tak pod zpùsobau wjna. Protož, kdo pod kteraukoli zpùsobau přigjmá, přigjmá celého Krista; pro život věčný poslačuge tolík pod gednau zpùsobau přigjmati, gať sám oswědčil Kristus: „Kdo gí chléb tento, žiw bude na věky“ (Jan 6, 59); a církwi gest swobodno, pod gednau nebo pod obogj zpùsobau wečeři Páně přisluhovati.

Bla h o s l a w. To gest arcik učenj Katolíkù, ale nenj to učenj Lutrowo.

Bo h o m i l. Ba řekni raděgi, nenj to učenj luteráns, wzdáliwších se od učenj Lutrowa. Ne Lutr, nýbrž luteráni prawj, žeby pod zpùsobau chleba požívali Kristovo tělo a pod zpùsobau wjha geho krew. Začež nám wytýkají katolíci: „Ultraquista ukrad Krista.“ A gá myslím, že má tato wýčitka swé místo; nebo kdo prawj, že gest pod zpùsobau chleba gen Kristovo tělo a pod zpùsobau wjna genem geho krew, děl jí Krista na dvě polowice, rozpoluje ho, a rozpulený Kristus nenj živý Kristus.

Bla h o s l a w. Příteli, ty mi dnes hrozné řeči wedeš; zprwu gí nazval nassi wečeři Páně směsici, nynj se mi zdáš pochybowati, že bychom w nj přigjmalí živého Krista, ko-

večně mne budeš chtiti přemluvit, že nám z celého dědictví Kristova nezbývá nic, nežli sprostý chléb a sprosté pojno. To gšau všecky smutné, žalostné.

B o h o m i l. Buď ubezpečen, že mže to vmautj, gako tebe; a předce, poněvadž náš Lutr vyštaupil z apostolské poslupnosti, a my nemáme rádnýho nástupníku apostolskýho, gří Kristus splnomocnil, by činili na geho památku, což činil on sám: ginač mslupiti nemůžeme.

B l a h o s l a w. A proč Lutr, nezřístaro při starém učení o večeři Páně, i to staré gegi posluhowání pod gednau zginacil?

B o h o m i l. Nezawedl Lutr myšle, co bylo uwedenou po geho smrti. Abys věc dobrě poznal a posoudil, nagdi si na lístu 219. v 1. spouzdru, gak se Lutr na psaní gotebos officialem r. 1520 ve Stolpenu wygádřil.

B l a h o s l a w. „Už méně ljbj se nám,“ „že se učí a nařizuje, bychom se spočopili s ge,“ „dnuu způsobau a pevně věřili, že Biskup“ „ne částečně, nýbrž zcela a úplně v každé způsobě svátosti gest. Kownež tak měřim ge, g.“ „prosim gednoho každého, aby tak měřil; gí,“ „nák, nežli stopy jí v tomto psaní, v pásaní svém“ „gsem nemlupil.“ — V gakém to pásaní?

B o h o m i l. Máš ge na l. 211. ř. 1520, když ge měl, shora gest poznámenáno.

B l a h o s l a w. „Gá gsem nepravil a ne-“ „radil, aniž to gest mjeněný mě, aby některý“ „biskupové ze své moci začali podávat pod“

„obogi zpříšobau, leč by to bylo ustanoweno“
„a nařízeno na sněmu wšeobecném.“

Bohomil. A že Lutr gáko w učenj swém o wečeři Páně, tak též při gegjm posluhování wzdorowitostj byl weden, to ti doswědčí tato slowa geho: „Rdyby papež a neb sněm církve,“ „vní přikazoval, wečeři Páně pod obogi po-“ „sluhovati, tedy bych gá gim na wzdor s ge-“ „dnau toliko zpříšobau se spočogil, a swým“ „přijuržencům gen gednu nebo žádnau, a ne dwě“ „podával, ano gá bych proklašnal ty, Pteřízby“ „dle nařízenj sněmu pod obogi přigjmali.“ *)

Blahoslav. Widjm, widjm, že nezáleželo Lutrowi tak mnoho na dwogj zpříšobě, gáko spíše na odporu; gá pro svau osobu gsem sice přeswědčen, že přigjmatt pod gednau zpříšobau postačuje, a wssak odpór w tom nálezám, že w katolické církvi přigjmají větší pod gednau, kněžji pak pod dwogj zpříšoban!“

Bohomil. I kněžji katoličtí přigjmají pod gednau, kdykoli co kagjej přistupují k stolu Páně, kdykoli se jim podává pocestní slavnost umírágjejí, kdykoli přigjmají, mssi neslavíjí; slavíjce toliko mssi přigjmají pod obogji.**)

Blahoslav. A proč tak? co všau w tom žá pěkniny?

Bohomil. Wž neyprewé, že hebrejské slwo mīsa známená „dobrovolná oběť.“ Katoličtí kněžji, slavíjce mssi, obnowují tu oběť,

*) 2. Tom. Jenen. 1555. fol. 552.

Kterauž Kristus Ježjš Otci swému nebeskému za nás podal. Gał ti powědomo, wydal pro nás swé tělo a swau krew na kríži; bydhom ale tělo geho gjisti a krew geho pjeti mohli, ten den před swau smrtj při poslední večeři vdechnul swé tělo w chléb a swau krew we wijno, a něgen že obé dal apostolum k požívání, nýbrž poručil gím, by činili to samé na geho památku. „Ty gsi kněz můg na wěky podlé řádu Melchisedechowa“ bylo proročováno o našem Spasiteli (Žalm 109, 4); obětował tedy kněz Kristus Ježjš dle řádu Melchisedechowa chléb a wijno a w chlebě a we wijně tělo swé a krew swau; ustanowil jedy Kristus Ježjš kněz na wěky obět takowau, při njž by se chléba a wijna uživalo, ale těla a kreve geho poživalo; proto také swau kněžstvu moc, dle kteréž sám obětował, zanechaw svým apostolům slowy svými: „To činíte na mnu památku“ ge na, nowozákonij kněžstwí posvětil. Co wssať činili apostolé, to posud činí katolíctj kněžj, gegich nástupníci. Obnowugice obět Kristovu, chléb a wijno Otci nebeskému podávají a tělo a krew Spasitele odděliwssse od sebe, gało se, to stalo při geho smrti, owszem obého poživají, ale, gał gsem gjž řekl, genom co obětowují. U nás, bohužel, oběti nemáme; u katolíků gest večeře Páně svátost i obět. Ostatně se náhle můg docela s Lutrem srovnává.

Blahoslaw. O čemž, s tvým dowolením, velice pochybugi.

Bohemil. Církev říká — čti.

Blaĥoslaw čte, co Lutr ve svém výkladu na žalm 109 praví, v 1. svazku na listu 95. „Melchisedech, byl král a kněz, obětoval“ „chléb a vino i za sv. patriarchu Abrahama“ „a čeleď jeho. Tím se nám dává na srozum“ „měnau, že není žádný světic tak zbožný, aby“ „nemohl zařízen být, kdyby se zaň neobětoval“ „Křistus Ježíš, kterýž gest nevyvýšším“ „knězem všech. Ale proč obětoval Melchisek“ „dech chléb a vino za Abrahama? Aby se tím“ „vyznačilo kněžství Kristovo v tomto čase i“ „budaucjm až k poslednímu dni, že totíž Kři-“ „stus tagemnau svátost oltářní, své svaté“ „tělo a svau druhu krew, v křesťanství obě“ „tuge.“ — A tato obět má být mše?

Bohemil. Lutr sám ti odpoví na otázku twau; čti na I. 330. v 1. svazku.

Blaĥoslaw. „Aby si opatřil Kristus“ „lid dobrýbezny, společnau lásku spogeny,“ „vyzdvihl zákon Mögjissiu; a aby rozdro-“ „genjm a stranám přejciny nedal, geden tolík“ „způsob, Bohu slaužiti, pro weſteren lid svůj“ „ustanowil. Ustanowil totíž msi svatau.“ „Gest sice i křest galýsi zewnitřní obřad, ale“ „děge se gen gedenkráte a nekoná se po celý“ „život, jako mše. Ani budaucně nemá být“ „jiného zewnitřního způsobu, Bohu slaužiti,“ „nežli mše; a kdež ta se koná, tam jsou prawé“ „služby boží Církev vyzme, co všecko k“ „úmluvě, nebo k msi se požaduje. Předně“

„odkazatel, genž úmluwu dělá, a ten gest Kristus“
 „stus; za druhé dědici, kterýmž se v úmluwě“
 „odkazuje, a to jsme my křesťané; za třetí“
 „úmluwa sama, a to jsou slova Kristova;“
 „to gest tělo mé, kteréž za vás vydanó bude;“
 „to gest krew má, kteráž za vás bude vylitá;“
 „na odpustění hříchů; a za čtvrté pečet a“
 „ta gest chléb a vino a pod těmito způsoba;“
 „mi geho prawé tělo a geho prawá krew.“
 „Vše, co gest v úmluwě této musí být živou;“
 „a proto nic nesložil Kristus do mrtvé písma“
 „a pečeti, nýbrž do živého slova a znamení;“
 „genž každodenně se opakuje. A oznamuje“
 „to kněz, kdykoli pozdvihuje hostii; tu neře“
 „k Bohu, alebrž k nám miluj, řka: Hle, zde“
 „gest pečet a znamení úmluvy, to nás nám“
 „Kristus odpustění všech hřichů a život vě“
 „čný propuštěl. K tomu se prospěvuje chwa“
 „lozpěv: Požehnaný, genž se bere ve jménu“
 „Páně.“ — — — I tot jsou podivné věci! Lili.

B o h o m i l. Čti dále; z uš Lutrových
učilijs, jak si máme misse vážiti. 3. m:

B l a h o s l a w. „Jak by se radoval ten“
 „gemusby dobrý geho přítel deset tisíc zlatých“
 „odkázal: tak a mnohem více máme se rado;“
 „vati ze misse, kteráž není nic giného, než ten“
 „neylepší, nejbo hatis, věčný odkaz učiněný“
 „nám od Krista.“ — Tu se musím přiznat, že
 my luteráni si misse méně vážíme, nežli Lutri.

B o h o m i l. Ovšem, a tak se přesvětu-
 geš, čím dále tím více, že Lutri docela schvaluje

církew Katolickau. A chceme-li mjeti auplný wěnec swátostj Kristových, musjme gich mjeti sedm, jako Katoljci, a tolik gich náš Lutr udáwá. — Chceme-li dogjti rozhřešenj, musjme ge, jako Katoljci, we swátosti pokánj hledati, gjž Lutr rozhřešujscj moc připisuge. — Chceme-li se dokonale káti, musjme, jako Katoljci, litowati, zpodvjdati se a dostiučiniti, Lutr žádá k pokánj lhost, zpověd a dostiučiněnj. — Chceme-li se náležitě wyzpowjdati, musjme, jako Katoljci, w tagné zpovědi swé hřichy zewrubně wyznáwati, Lutr nám k tomu zvláštnej formulí představuge. — Chceme-li oprawdowé, celé, živé tělo Kristova přigmanti, musjme se Katolického učenj o swátosti oltárnj a Katolického stolu Páně držeti, Lutr nás k tomu zapřisáhá podztrátau spasenj; a sám přigmánje pod gednau hági. — Chceme-li mjeti prawé služby Boží, musjme i sloužeti Katolickau msi swatauz o njž sám Lutr pravi, že gest gediny způsob Boha pocit. Alle lužidagice sedmera swátostí; otevření sedmetý průchod Kristu Ježíši do svých dussi, aby ge milostj swau ospravedlňoval a posvěcoval přigawisse večeři Páně za swátost i ja obět, nabudeme toho neylepsjho prořekdu, gjmž i se vykupitelstvých zásluh Kristových zúčastnjme a důstogně wzdáme Bohu dít a dýklu. A protož, mág milý Blahoslawe, opakugi: Stanu se Katolikem. Et i Blahoslaw. To gesitě potřebuje ginenho a podstatněgssjho rozváženj.

Rozmluwa IV.

Bohumil. S gášau tak přicházjš dnes,
Blaħoslawe? Trpký úsměħ widjm na twé
twáři. Co tě dogalo tak nemile?

Blaħoslaw. Hned to máš wěděti, gen
co dosednu. Rdyž gsem minulý týhoden pra-
cowal na poli, bral se zdegsi Katolický kněz
k nemocnému. To spatřiw nás ſauſed Dobro-
děg, padl na kolena a oplatce ſe klaněl. A
práwě nynj, co gdu k tobě, klečj naſſe stará
Swatoffka před ſochau Marianskau na návsi,
a k nj ſe modlj. Ty gſi tak pro Katoljctwo
pogat, a co geſt w něm powěry a modlo-
ſlužby!

Bohumil. Nehorli tak, nehorli; může-
me ſi o tom mjrve a přátelsky pogednati.
Snad přigdeš na giné myſlénky a diwim ſe,
žeſ na ně po naſſi poslední rozmluvě giž ne-
přiſſel. Powěz mi, co geſt to, klaněti ſe?

Blaħoslaw. Gá myſlím, klaněti ſe, že
geſt neyhluſſi úctu na kolenu bytoſti gášes
prokazowati, a do gegj wule s tělem i s duſſi
ſe wzdáwati.

Bohumil. A které bytoſti náležj takowá
wnęgſſi a wnitřnji poklona?

Blaħoslaw. Bytoſti ſwrdhované Pánu
Bohu.

B o h o m i l. Co učj Katoljci o swátosti oltárnj? Uewjsli to nazpamět, máš to tu w katolickém Katechismu na str. 77.

B l a h o s l a w. Tu stojí: „Swátost oltárnj gest ta neyswětěgří swátost, gest prawé tělo a prawá krew Pána násseho Ježiſe Krista w způsobách chléba a vjna.“

B o h o m i l. Rdyž Katoljci o swátosti oltárnj tak učj a věřj, Planěgj se gí arcí; a mohau-li ginač gednati? nežádá toho sám sw. Pawel?

B l a h o s l a w. Ty nepochybne narázjš na Pawlowo psaní k Filipenským, w němž 2, 9—11. praví: „Protož i Bůh powyšil ho a dal jemu jméno, kteréž gest nadewšedco jméno, aby ve jméně Ježiſe každé Poleno klekalo nebeských, zemských a pekelných, a každý gázyl aby wyznával, že Pán Ježiš Kristus w slávě gest Boha Otce.“ — Tu žádá sw. Pawel, abyžom se Planěli božstému Spasiteli, ale nikoli, abyžom se Planěli swátosti oltárnj.

B o h o m i l. Prawda, apostol říce, abyžom se Planěli božstému Spasiteli zalisté wssude, kdež věřjme, že gest přítomen; i Planj se mu také prawý křestan, Planj se mu wssude, kdež věřj, že gest přítomen; Planj se mu tedy ve swátosti oltárnj.

B l a h o s l a w. Proč zrušil tedy Lutec tříkovau počlonu.

B o h o m i l. Mám ti opět opakovati, že mnoho bylo pozděgi od Lutrových nástupníků

zruszeno, což on podržel? Abys byl ubezpečen, že newyzdwihl Lutr poctu svátosti oltárnj, otewři II. svazek na l. 227.; co tu stojí, napsal r. 1523 v řešetém tedy po započaté reformacj.

Bla hosl a w. „Kdož newěřj, že gest we“ „svátosti tělo a krew Krista Ježiſſe; dobrě“ „činj, ani duchowně ani tělesně se gi neklaněge.“ „Kdož ale wěřj, gař na to máme dosti důkazů: „ten nemůže swau poklonu tělu a krwi Páně“ „bez hřachu odopříti. Žagisté musíme uznati,“ „že tu gest Kristus, kdež gest tělo a krew geho;“ „vlova geho neklamau, aniž gest od swého“ „těla a od swé krwe oddělen. I když w hro“ „hě mrtew ležel, předce byl Kristus, a hodem“ „posý úcty, ač krwe w něm nebylo. Námo“ „to, gař učí sw. Pawel w listu svém k. Říj“ „manum (12, 5. 10.) máme se wespolék cti“ „pro Krista, genž duchowně srdce vjtu w nás“ „přebývá. Ovšem gest w tom rozdíl: Kri“ „stus sedí na pravici Boží w nebesích, gest we“ „svátosti přijomen a srdcí w srdci wěřjcích.“ „Vstaupil do nebes, kdež se mu máme a mu“ „síme planěti i wyznávat, že gest Pánjem nadě“ „vssím (Filip. 2.). Ale we svátosti a w srdci“ „wěřjcích není vlastně proto, gařo by tu chtěl“ „ctěn býti: nýbrž aby w nás a s námi působil“ „a nám pomáhal; tak gařo se nestěsnil na“ „swětě proto, aby chom se mu planěli, nýbrž“ „aby slaužil nám, gař sám řekl: Syn člověka“ „nepřišel, aby gemu slauženo bylo, ale aby on“ „slaužil a dal život swú na vykaupení za“

„mnohé. (Mat. 20, 28.) Z toho wssak negde;“ „že bychom se mu neměli klaněti; klaněli se mu“ „množi na zemi a on přigal gegich poklonu,“ „n. p. tři králové w Betlemstém chlévě, slepec“ „a ginj.“

B o h o m i l. Přeswědčil ses, že newyzdwihl Lutr uctění svátosti oltářní? Ano gesstě w úmrt-ním roce svém 1546 nazval Lutr proti Luwáň-ským bohoslovčům večeři Páně svátostí božsté poklony hodnau. Wiz. 8. swaz. I. 361.

Bla h o s l a w. Nu budsi ; proti tomu gij nemám ničeho, že se klaněj katoljci svátosti oltářní ; že se ale klaněj Marii, svatým, ba i gegich obrazům, w tom gich chwáliti nemohu. *)

B o h o m i l. A mysljš, že bych gā ge w tom chwálili, kdyby tomu skutečně tak bylo? Ty prawjš, že se katoljci klaněj Marii. Tomu nens tak ; ale swědomitě rozvaž, zdali blahoslawená panna Maria úcty nezasluhuje? Což gi nepočtil Boh sám, wywoliv gi za matku syna svého ? Což gi nepočtil archangel Gabriel, nazwan w milosti plnau a požehnanau mezi ženami ? Což nemáme my proč, ctiti tu, kteráž se na zemi wšemožnau ctností si kvalila a na našem wykaupenj velkého podílu měla ? Hle ona sama Duchem sw. nadšena wyckla : „Od té chvíje blahoslawenau mine budou nazývatí

*) My katoljci se gen Bohu klanjme; při upamato-wání se Svatých gen se klonjme. Red.

wssic̄ni národowé.“ (Luk. 1, 48.) — Bohu-
žel, že my protestanti nechceme patřiti k těm
národům, genž gi blahoslaví. A neljbj se mi, Bla-
hosalwe, že gi, gako každau ginau ženu, gen
sprostě Marii zůweš.

Bla h o s l a w. Klassinci ginač gi nezůwau.

B o h o m i l. Negde tu o to, zdali ty sám
čili ginj s tebau Marii pannu tak zůwete;
o to tu gde, zdali gednáte dobré a slusné. Po-
waž, přiteli, že platí o Marii panně slovo
stvořitelovó w rági: „Nepřátelství položím
mezi tebau (hade) a ženau, mezi semenem
tvým a semenem gegjm, onač potké hlawu
twau, a ty auklady činiti budeš patě gegi
(1. Mlož. 3. 15). Wěz, že každý, kdož nesetrně,
urážliwě rodičku Spasitelwu gmenuge, wnu-
knutjm dābelstým z nepřátelství k nj tak mluwj,
čili dābel mluwj skrže něho, úklady čině pátě gegi.

Bla h o s l a w. Gak to běreš, Bohumile:
i to chci raděgi se wší uctivostí o matce Bri-
stově mluvit, nežli abys mi dābelstých úst
wytykal.

B o h o m i l. Učiň tak, učiň, mage na pa-
měti, co prawj pjsmo, i cō prawj twůg zatmilo-
waný Lutr. „Panna počne a porodí syna a“
„nazwe gméno geho Emanuel, tak prorok“
„Izatáš w pjsmě (Jzai. 7, 14);“ a „Žádná žena“
„nenj tak swatá, ani nebyla, ani nebude, gako“
„Maria“ tak Lutr w řeči swé na svátek Ro-
diček Boži.

Bla h o s l a w. Giž gsem obrácen, Bohumile, nikoli ale přesvědčen, že by se Katolíci neklaněli Svatým. *)

B o h o m i l. Dost malaunký školák Katolický mohl by ti wywrátiti tuto twau, gať se domniwáš, welikánstau námjtu. A wssak nenj ho tady, podjwey se tedy do Katolického Katechismu; gať čteš na str. 47?

Bla h o s l a w. „W prvním přikázani se“ „welj, abyhom w gednoho Boha wěrili, ge-“ „mu se klaněli, w něho daufali, geg milowali.“

B o h o m i l. A gať čteš na str. 48?

Bla h o s l a w. „Utenj proti prvnjmu při-“ „kázani, ale dobré gest a prospěge, když an-“ „gely a svaté ctjme a nazýváme.“

B o h o m i l. Bohu se tedy klanějí Katolíci: angely a svaté ctj. I na to obrácjím pozornost twau, že w Katolickém Katechismu pocta angelů a svatých se nazývá dobrav a prospěšnau, nikoli nutnau a potřebnau. Ostatně wjš, že mezi klaněním-se a poctau gest takový rozdíl, gať gest mezi Bohem a člověkem. Ctiti gest o někom slussně smýsleti, a wnitřní věžnost, kterav pro něho ctjme, zdrobnělým pozdravovánjem, wychwalovánjem, sklaněním-se zewnitř mu progewowati. Klaněti-se ale gest Bohu co pánu swému swrchowanému se wssim

i

*) Klaněti-se, známená něco za prawého Boha držet.

A tu gisiti musíme, že nikdy a žádný Katolík gaťho Svatého za Boha držel.

Red.

se na wúli wzdáwati a na kolenau w prachu
se mu korići.

Bla h o s l a w. A předce, když se kato-
lci swé litanie modlj, nedělagj welikého roz-
djlu mezi Bohem a swatými, ale pletau osoby
božské a osoby swatých dohromady.

B o h o m i l. To gest wideti, že es do gegich
litanie gen zbežně nahlédl. Nahlédni pozorněgi
a shledáš, že neydřjwe stavj gména božských
osob a teprw po nich gména Marie panny, an-
gelů a swatých; shledáš také, že wzýwagjce
božské osoby pross: „smiluj se nad námi,“ wzý-
wagjce swaté wolagj: „orodujte za nás.“ Tjm
gedinému Bohu smilowání, spomoženj wdečně
připisuj: swatým orodowání toliko a přj-
mluwu.

Bla h o s l a w. A gest této přjmluwové
třeba? Swatj o nás newědj, gať dí písmo:
„Ty Hospodine gsi gediny otec náš, nebo Abraham
neznal nás a Jakob newěděl o nás.“ (Izai. 63, 16.)

B o h o m i l. Milý Blahoslave; tato
Izaiássowa, gmenem židovského národu prone-
szená slowa znamenaj tolik: poněvadž gsme
se uchýlili od ctností Abrahamových a Jako-
bowých, tito dva patriarchové nebudau nás
moci za swé syny užnati a proto nám nebudau
chtiti pomoci. Tak ſi ge wykládey.

Bla h o s l a w. Abych ſi ge tak wykládal,
nedowjm ſe z toho wykladu, gať swatj w ne-
besích o nás wěděti mohau.

B o h o m i l. Ktegsau swatj u Boha? nespatrij na něho? a nenj Bůh wssude? a newj wssedlo? Což nenj možná, aby způsobem nám owssem nepowědomým označil gím, Pdy ge kdo wzýwá? Ostatně tě odkazugi na slowa Kristova: „Tak bude radost před angely božjmi“ nad gednjm hříšníkem pokánj činjcjm“. (Luk. 15, 10.) Pakli se nebeskáné radugj, činj-li hříšník pokání: wědj o tom, musegj o tom wěděti, musegi wěděti o nás, musj gím na nás žáležeti; mohau, chtěgj nám pomoci: máme tedy a smjme ge wzýwati.

B l a h o s l a w. Ale Luttr gistogramě mluwil proti ctěnj a wyzwánj swatých.

B o h o m i l. Vlég malé strpenj, co ti to w 1. swazku wynagdu. Tak učil o článku tom, stogj w geho řeči o příprawě k smrti, ktere rauž měl r. 1519, zde na lístu 182.

B l a h o s l a w. „Ktecht žádný křestan ne“ „podhybuge, že by byl při svém skonání sa:“ „motný, ale může býti gisť, že mnoho očí na“ „něho patřj. Kteydříwe Bůh sám a Kristus,“ „aby wěčil w geho slovo, a držel se geho sváto:“ „stj. Po něm milj angelé, swatj a křestané, ne“ „bo tak osvědčuge svátost oltářnj, ti wssicení“ „co celé tělo spěchají k audu svému, aby mu po:“ „mohli, hřjč, smrt a peklo přemoci a s ním“ „nést. Děg lásky a obcowání swatých oprav:“ „wdowě se tu koná . . . Patřili na tě Bůh,“ „patřj s ním na tebe wssicení angelé, wssicení“ „swatj, wssicení tworové a setrváš-li we wjče:“

„dolů k tobě spausstěgj swé ruce; a wypustjš-li“
 „duſſi swau, gsau pohotowě, gi přigmauti, a“
 „nezahyneš.“

B o h o m i l. Wěřil-li Lutr, že angelé a
swatj o nás wědj, gežto na nás patřj?

B l a h o s l a w. Wěřil. Wědj tedy angelé
a swatj o nás; ale z toho negde gesstě, žeby
nám mohli pomoci.

B o h o m i l. To mysljš ty, než náš refor-
mátnjš učil něčemu ginému, gať stogj w též
řeči o přjprawě k smrti na listu 181.

B l a h o s l a w. „Přigaw swátost oltářnj,“
 „rci u sebe takto: Kněz mi podal swaté tělo“
 „Kriſtovo, to mi gest znamenjm a ručogem“
 „swojm společnosti Kriſtovy, wſſech angelů a“
 „swatých, že mne miluj, o mne pečuj, za mne“
 „proſi, se mnau trpj, mne ſílj, hřichy mé ne“
 „ſau a peklo přemáhaj.“

B o h o m i l. Hle, Lutr sám wyznáwá, že
angelé a swatj o nás wědj a nám pomáhaj,
proto také on sám, náš Lutr, chce, abychom
ge ctili a wzývali. Přečti ſi, proſím, co na
listu 165. w též ſwazku napsal, gednaje o
přjmluvě swatých.

B l a h o s l a w. „Gá prawjm a s celým“
 „Přestanstrom wyznáwám, že máme swaté“
 „ctjti a wzývati. Rdo může upřiti, že Bůh“
 „doposud ſkrze swé swaté na gegich hrdbjich žá.“
 „zraky nečinj? Gest to ale prawda, gá sám“
 „gsem to řekl: nenj to křestanské, že u swatých“
 „nehledáme pilněgi uſogenj potřeb duchov.“

„vnič, nežli tělesných. Množi gſau w té přj-“
 „padnosti tak posetili, že si myslj, gaſo by“
 „gim swgtj ze své moci mohli přispěti, gežto“
 „gſau to tolíkо přjmluwčj, Bůh pak wſe pſi-“
 „ſobj. Proto ge máme také ctiti a wzýwati,“
 „abychom Boha ſkrze ně ctili a wzýwali, gaſ“
 „psáno jest w 131. žalmu: „Pamatug Hōspo-“
 „dine na Dawida.“ I Mogjš Bohu připo-“
 „mijná Abrahama, Isáka a Jakoba; tomu též“
 „křeſtanská cirkew wę swých modlitbých učj.“

Bohemil. Dále se tě táži: mohau-li
ſe lidé na zemi u Boha přimlauwati za nás?

Blaſoflaw. Proč by nemohli? „Mo-
dlete ſe za ſebe wespoleſ, abyſte ſpaseni byli;
mnoho zagiſtě muže modlitba sprawedliwého
uſtawičná;“ tak nás napomjná ſw. Jakob.
(5, 16.) A ſw. Paweł ſnažně žádaje wěřjcj,
aby ſe modlili za něho, přiſlibuge gím, že ſe
opět za ně bude modliti. (Efez. 6, 18.)

Bohemil. Co jest možno pozemſtanum,
nebesstanum by bylo nemožno? Co připau-
ſtjme lidem, ſwatým bychom odpjrali? Vlgaſ a
nikdy! Dobře má náš Lutr w kázanj ſwém
na den ſw. Jana Křtitele r. 1544 řka: „Vle.“
 „mluw, co ſe ſwatými ſi počneſ? To čin“
 „a. nimi, co činjš s bližnjm ſwým. Gaſo pra-“
 „wjš bližnjmu ſwému, pros za mne u Boha,“
 „rowněž tak mužeſ řci: milý ſw. Petře, oro“
 „dug za mne. Švaté wzýwage, nechťeſſiſ.“ (2.
ſwaz. kostel. postily I. 18.)

Bla h o s l a w. Tu gsem owszem takowými swědeczjmi přemožen. —

B o h o m i l. Počkey, gesstě gedno hlavnj ti předložjm. R. 1521 wyložil Lutr Marianský zpěv Magnificat a připsal wýklad Janu Sri- drichowi, wewodowi Saškemu. Gał tu se wy- gádčil, pčekwaj tě a dogme. Wezmi 1. swazek geho spisu a čti na l. 477.

Bla h o s l a w. „Ctenj to zwyk nehođný,“ „že se před ginými pjsněmi tento chvalozpěv“ „každodenně o nessporách we wsech chrámjch“ „zpívá, a to zwláštnym a slussným nápěvem.“ „Kýžby lastawá Rodička božj mi wymohla tu“ „milost, aby tento gegi zpěv důkladně a dobře“ „wyložil, aby wasse knjžecj oswjcenost a my“ „wssíčni zbožného ducha a ctnostný život z“ „toho wážili a w nebesjch wěčně Magnificat“ „prozpěwovati mohli. K tomu nám dopo,“ „mož Bůh.“

Bo h o m i l. Čti, na l. 489.

Bla h o s l a w. „Proto gsem prawil: Ma:“ „ria nechce býti žádnou modlou, ona nic ne:“ „činj, Bůh činj wsecko. Wzýwati gi máme,“ „aby Bůh na gegi přjmluwu dal nám, o čej“ „prosíme, a tak aby skutek při gediném Bohu“ „zustal. I ostatnj swatj máme wzýwati.“

Bo h o m i l. A nynj čti závěrek na l. 489.

Bla h o s l a w. „Při tom zůstaňme, pro:“ „sice Boha o prawé ponětj tohoto chvalozpěv:“ „wu, aby nás negen oswěcowalo a k nám“ „mluwilo, nýbrž rozněcowalo nás, a žflo“

„w těle i w dusi nassí. Toho nám uděl Kři-
„stus řeze přjmluwu swé milé matky Marie a“
„gj kwuli. Amen.“ — Tu to mame, slova, smysl,
wszechczo katoliczé.

B o h o m i l. Ba prawda že katoliczé. I
w katoliczém Katechismu se učí: „Katoliczij pře-
stané wzýwají angely, proto že gsau lidem
p ochraně ustanowenj, že lidi milují, o nich
spasenj pečují, za ně prosi a že na Boha usta-
wičně patří, i lidstvu modlitbu mu předklá-
dagj“ (str. 49). „Katoliczij přestané wzýwají
také swaté, ne gakoby mohli swau mocj po-
moci, ale že gsau přátele boží, a že i za lidi u
Boha pross“ (str. 50).

B l a h o s l a w. Takowými swědectwami
přemožen, nemohu býti proti ctění a wzýwání
swatých, ač gseni — ale pokud tomu nás Lutte
připustí, — proti ctění kříže a obrazu Pán-
týho.

B o h o m i l. Chceš-li přestati na náhlastu
Lutrowě, nebojm se odporu twého. — Po-
djmej se na 1. swazek geho spisu; co vidjě?

B l a h o s l a w. Widju obraz — snad po-
dobiznu Lutrowu?

B o h o m i l. Arcis geho podobizny; a ne-
vidjě nje gineho?

B l a h o s l a w. Widjm, že Pleč před obraz-
zem umučeného Krista.

B o h o m i l. A hle, a kdy ge roztíření
tento swazek?

Bla h o s l a w. w Jeně r. 1560 u Donata Richzenhaina.

B o h o m i l. Geſtě něco. Co widjš na titulném liſtu tohoto ſpiſtu? (Ahn Sermon von dem Ablaß vn gnade durch den wirdigen doctorn Martinn Luther Augustineri zu Wittenbergē gemacht.)

Bla h o s l a w. Widjm oltář, na oltáři obraz obnaženého, trnjm korunovaného Ježíſe, w rukau drží bicíjk a metlu; kofolem geřebřík, prwazy, Fladiwo, Flesstě, Kohqut u oltáře. —

B o h o m i l. Gen dálé co widjš, u oltáře?

Bla h o s l a w. Widjm. Autra, oděného messijnm rauchem, čte mſſi a geho mixistrant ſe hluboce na kolenau poř. —

B o h o m i l. A kdy gest tento ſpiſek wytiſtěn? Máš to na liſtu poſledním.

Bla h o s l a w. Tu ſtogi: Gedruckt nach Chriſt geburt. Tausent funfhundert un hym neunbehendten Jar. To gest: wytiſtěno r. 1519 po narozenj Páně.

B o h o m i l. Kdyby tak máš ap. pástor někoho z nás před kručíxem klečjeho přiſtali, co by mu řekl, mi díss r. r. i. o d. l.

Bla h o s l a w. Nazval by ho modlářem, ardepapežencem; snad by ho také od včeče Páně wylaučil.

B o h o m i l. A tu leží náš veliký Lutr
i se svým služebníkem s rukama sepiatýma na
svých kolena před Uprížowaným.

B l a h o s l a w. Prossim tě, Bohomile! ne-
děley s těmi obrazy tolík hluku. Ten druhý
gest ovšem tisíč za životy Lutrova, ten
první giž po jeho smrti. Kněhtisťač ho tak
vylilačil, a papír vysoko přijme. Bud gisť, že
Lutrovo učenj docela čelí proti obrazům.

B o h o m i l. Uhlídáme. Otěvři ž. svá-
zeč a přečti si na l. 28, co psal Lutr o obra-
zích r. 1525, osm let po započaté reformaci.

B l a h o s l a w. „Obrazy Uprížovaného a“
„giných svatých mřti, není zakázáno. My,“
„obrazoborce, dokážete něco gineho.“

B o h o m i l. Vyni čti w 2. svazku n. f.
102, co napsal Lutr r. 1522.

B l a h o s l a w. „Obrazy mřti není ne“
„pravé; moždyc sám Bůh, w okouče staréme na“
„řidil, mřdeného hada vyzdvihnaus a na arse“
„úmhovy derubiny zhotoviti a leipbrazum se.“
„Planěj, to! Bůh zapověděl.“ (1522) 171
„Již pocháděte Gáře vyzumjš a nemluwji tu
Lutr. proti obrazům, nýbrž proti Planěnýse
obrazům; docela dle písma. Ličestě otevři ž.
Spázej a čti na l. 28; co odin díl os“ 172
„oli Blahoslaw. „Lze li oltáře a sedby ista.“
„nočti bez věštanceň zákon, Bůžího a poně“
„vadě poploma s nimi nespougueme; za tau“
„sfanouc přejinap musí mi obrazoboreč nechat.“
„měsíc crucifix a obraz Mavjanstý“ 173

Bohomil. Uynj obraz čtyry listy a čti na l. 43.

Blahoslav. „Dobře všim, že tomu“ „Bůh dce, abychom si dila geho, obzvláště“ „umučenj Kristovo rozgjmali. Rozgjmajce“ „ge nenj možno, abychom si o tom něgaly“ „obraz w srdeci swém neutwořili. Chtě nechte“ „myslím-li na Spasitele, nastjn se w srdeci mém“ „mužstá osoba na Příjti, róvněž tak galo ře“ „má twář we wodě obraz, hledím-li tam.“ „Utenj-li zlé, obraz Kristu msti w srdeci, proč“ „by bylo zlé, msti ho před očima?“

Bohomil. Ano nás Lutr gisti, že obrazy nstí gest dobré, prospěšné a spasitelné. Vezmi zde Lutrowu domácej postili c. 1572 w Jeně wydanou, na 2. ligu w běhu letním se dočes, co o obrazjch na velikonoční svatvěcje Pézal.

Blahoslav. „Ježíška malujeme, gal“ „slape po hadu. Toť arcis gen řmyšlat a doři“ „spodstě gest wyobrazenj, nic méně pěknouj,“ „ná nám prvnj zaslíbenj Spasitele, Pdyž totiž“ „Adamovi a Eve w rági Bůh připověděl,“ „že semeno ženino hadowi hlavu poslal.“ „Mogjš wprawil na paussti hada měděnného,“ „a kdo na něho popatřil, uzdravil se, že“ „ušitnatj gedovatých hadů mu neftodilo.“ „Ddaž to libě newysnačuje Krista na kříži vše“ „wlastních slov geho: „Galo Mogjš powěš.“ „fil hada na paussti, tak musí powýšen být“ „Syn člověka: aby každý, kdož větší w něho,“

„nezahynul, ale měl život věčný. (Jan 3, „14. 15.)“ Pohledem na měděnného hada se „poždravili Židé od hadů gedovatých usítknuti;“ „również tak ti, genž patří na Ukrzyżowanego“ „a węź w něho, z dábelstvých usítknuti se po.“ „zdraví. Protož zewněgší obrazové dobrí“ „gsau a prospěšni, abyhom si wěc představili;“ „gi pochopili a w mysti začinali. Slaví“ „těž k tomu, abyhom odolali útokům dáblov;“ „wym, genž nás wysokými myslénkami a útlý;“ „mi osázkami od slowa Bože odwésti, a abyhom“ „magice obrazy, kterž i si může vytvořiti bájdy;“ „i ten neysprostší člověk, ve pravém smyslu“ „slowa se utvrdili a udeřeli.“

B o h o m i l. Sława nafemu Lutrowi,
kterýž tak krásně o obrazích psísel. Chtejšti s
Patolky?

B l a h o s l a w. To gosťe ne, nebot se
gim neplanku. Když máme těž obrazy umučené-
ho Krista ve svých myšlích, ale nelaníme
se gím.

B o h o m i l. A což se obrazem Blatník
Patolky?

B l a h o s l a w. Tys to gosťe nikdy nesly-
sel? Tys to gosťe nikdy nemídel, že Patolky
před obrazy Blatník?

B o h o m i l. Je Blatník, vidli gsem otřítem,
i Lutte Blatnaw, následován písemad Kristow,
genž se modlilval Fleče, gal dí fia. Lutte 22,
41. „Potek na kolena modlil se.“ Dle písem-
na Kristova Blatnaw píši maderké prívomu-

čedlnjek Štěpán, apostol Petr i Paweł a nespochybne wšícińi učedlnjci Páně. (Skutk. ap. 7, 59; — 9, 40; — 20, 56; — 21, 5). Dle přej. Pladu Kristowa Klečiwali při modlitbě první přestané a krásný, zbožný obyčeg ten zachowáwagi Katolíci doposud. To klekání gegich nespotahuje na obrazy, nýbrž na modlitbu; w niž se dříše gegich powznaſſi k Bohu, a aby se lehkégi a wýſše wznesla, obrazy gj. křídlo podávagi. že pak je z náſsi strany ta posetilá výčitka zhuſta dělá Katolíkům, gakoby se klaněli obrazům, odkažugi tě opět na gegich Katolismus; čti na str. 50.

Bla h o ſla w. „Obrazy mítí w Katolicité“ „cjeſci nenj proti 1. božjmu přikázani, neb to“ „ugen zapovědā obrazu dělati, aby se gím. Edo“ „Klaněl. Katolicí tři přestané ctj obrazy, poněvadž“ „něco ctihodného k. p. něgakau božkau osobu,“ „nebo Matku boží, nebo angele, aneb někter“ „řeho svatého představuji. Tato pocta ne“ „wztahuje se na obraz, nýbrž na to, co se gijn“ „představuje.“)

Bo ho mil. Co tomu říkáš, Blahoslavený?

Bla h o ſla w. Pravdě odpověti nebudu — nedrži wje swatoslužbu lehčili, alebrž māde mōže přegi sobě, abychom též do počtu milých svatých božjch připati byli. I . I : o d o

Bo ho mil. O - to! se můžeme zasaditi; máme rozmě a swobodnou volbu; známe příkazy a zákony Hospodinowy, wšícińi gsmie powoláni k swatosti a blaženosti, můžeme směle dan-

satí w milost a we wywolenj božj, pakli gen dle sily swé dobré činiti neustaneme.

Bla h o s l a w. A právě to gest, co násinci wytýkají Katolíkům, žeby rádi dobrými skutky svými nebe dosáhli, že wšecko staraj gen na swau spravedlnost, že si málo wáží zásluh Kristových.

B o h o m i l. To gsi na hrozném omylu, a neměg mi za zlé, dokázal gsi, že neznás Katolického učenj. Věz, předně magi Katolíci za to, že sami ze sebe nic dobrého učiniti nemohau, nýbrž ke všemu že potřebují milosti božj, kte- ráž oswěcuge, radj, sily a wzbužuge. Wýrok Brášku: „Beže mne nic nemůžete učiniti“ (Jan 15, 5), a wýrok Pavluk: „Žádný nemůže říci Pán Ježiš, gediné w Duchu svatém“ (1. Kor. 12, 3) připomínají gím modlobu lidem i různou pomoc sháry. Ptej se, Blahoslavene, Katolických školáků, co věří o milosti Boží? Druždaví si slova svého Katechismu na str. 118.

Bla h o s l a w. že gest milosti božj k spasení newyhnutelně třeba, a že člověku bez milosti božj nelze co prospěšného k životu věčnému činiti.

B o h o m i l. Za druhé učí Katolíci: Ne postačí k spasení, aby Katolický křesťan gen srdcem věřil, kož Bůh zgewil, má také výru snau proje skutky dokazovati. Abych mluvil s apostolem Jakobem: „Což newěří i dáblové? což newěří, že gest geden Bůh, stvořitel všeho mýta a soudce živých i mrtvých? Newěří, že

gest Kristus swěta wypupitel a spasitel? Neměj, že oni sami co pauzji dachové gsaū nesmrtelnj? To wosse wěj, ale co gím spomůže wjra gegich? Nemohau konati dobrých skutků wjce a proto wěj a třesau se.“ „Wjra bez skutků gest mrtvá (Jaf. 2, 19, 20.)“ „Ele Paždý, kdož mi říká Pane, Pane, wegde do králowstwј nebeského: ale ten, kdo činj wuli Otce mého, ten wegde do králowstwј nebeského“ (Mt. 7, 21.) ubespečuje nás nás Spasitel, genž dj málo před tím, že strom i člowěk po owoci poznání býwagi. Owoc člowěka negsau nic gurého, nežli skutkové geho.

Bla h o s l a w. Odwołančs se na psanj Jakubovo, ale to práwě nás Lutr zhaněl a zavrhl.

B o h o m i l. Zhaněl a zavrhl ge proto, poněvadž hájí fw. Jakub potřeba dobrých skuteků; než nassinci toto psanj opět do bible přigali. Náhledni gen do bible swé. Ale všemně se ke Katolickímu učenj o dobrých skuteků. Za tětj uznáwagj Katoljci, že gím neprospějí ani ti neyslepí skutkové negsauli konání na základě neyswětěgssjm, neypewněgssjm, Bohu myslleyssjm, na Kristu Ježíssi, negsauli spøgeni s nefrončenými žásluhami geho. „Základu jistého“ písse fw. Pavel (1. Kor. 3, 11), „žádný položti nemůž mimo ten, který gest gis odě mne položen, genž gest Ježíš Kristus.“ A Kristus Ježíš sám nás připodobňuje ratolestem vinným, genž hrozný mesau, žustawss spogeny a

winným Įmenem. (Jan 15.) Nikde a nikdy nezastáwají Katolíci, že by toliko ſtrze ſvé dobré ſtutky mohli spaſeni býti; wſtude ale a wždycty, že spaſeni budou ſtrze dobré ſtutky, genž s miloſtí boží vykonali dle vjry a we ſpogenj ſe zásluhami Krista Ježiſſe. *) A proto zaorhugi rauhawau čeč Amsdorſowu, genž w předmluvě k 1. ſwazku ſpissi Lutrowých ſe wygádřil: „To neyhorſſi a neyzáhubněgſſi Pacjētwj, které mohlo kdy poſtati, gest vjra ta, že dobré ſtutkové ſe spaſenj potřebni gsau.“ A co prawj Amsdorf, tomu též učili reformátnjci.

Bla h o ſl a w. Muwil gſi o neſkončených zásluhách Kristových; zjſkal-li ſi Kristus neſkončených zásluh o nás, my glž nic ſi zásluhovati nemuſíme.

Bo ho mil. To bychom byli, gaſo onen leniwý ſlužebník w Ewangeliu, který, mage těžiti s hřívnau ſwau, ſtryl gi w zemi, ale ſwau neužitečnost byl uvržen do temnoty ze vnitřních. Neſkončené zásluhy Kristovy gsau owszem každém na pohotově, gaſo pramen čerstvé wody; než my muſíme gjit a wažiti, my ſe muſíme ſtáti ſchopnau a hodnau nádobau, abychom wywážiſſe žiwau wodu w sobě udrželi, my ſi muſíme zásluhy Kristovy přivlastnit, oſwogiti, gaſo ſw. Paweł, genž o sobě

*) Proto křížek každá církevní modlitba ſe ſtončuje:
Strze Ježiſſe Krista Pana naſeho, Amen, to gest:
„ſtaň ſe.“

prawj (1. Kor. 15, 10.): „Milostj božj gsem to, což gsem, a milost geho we mně daremná nebyla, ale hogněgi než oni wſſic̄ni pracoval gsem: a wſſak ne gá swau mocj a silau, nýbrž milostj božj, kteráž gest se mnau.“ — A kterak my si oswogjme zásluhý Kristowy? Zagisté ne ginač nežli wěrným následowánjm geho, upodobněným se gemu, s̄rže dobré ſtutky. Hle i dáblové w pekle wědj o nestončených zásluhách Kristových; nic méně toto gegich wědomij gest marné; wjra bez ſtutku gest mrtwá.

Bla h o ſla w. Nezlehčuj se nestončené zásluhý Kristowy tjm, když k dogjti wěčného spasení dobré ſtutky ponáme?

B o h o m i l. J čekni rāděgi, kdyby to bylo možná, že s̄rže dobré ſtutky nestončené zásluhý Kristowy tjm wjce se zwalebugj; ale zlehčili bychom ge, dobré ſtutky ponati nechtice. Dobré ſtutky gsau owoče ducha dobrého, gegž Kristus Ježjs w nás wzbudil, gsau swědectví, že geho učenj, příklad a smrt na nás negsau zmáčeny, gsau rukogemství, že wykupitelstvý účel Kristův gest na nás dosažen. Dělá to hlawě na těle lidstvém ugmu, že oči widj, usí slyší, gazy mluwj, ruce pracugj, nohy chodj, srdeče tluc̄e, žaludek waří, krew žily probíhá? Až ge-li hlawa zrúbená, audy lidstvěho těla se nehybogi wjce. O prawdě té, že s̄rže dobré swé ſtutky nezlehčugeme, anobrž zwalebugeme, zásluhý Kristowy, byl tak přeswědčen sw. Páwel, že napsal ke Kolosenským (1, 24): „Radugi se

z útrpenj swých, kteráž snášejm pro wás, a doplnugj to, čeho se nedostáwá z útrpenj Kristových na těle swém za geho tělo, genž gesz církew.“

Bla h o s l a w. Uplně gři wywrátil námjtky mé a mne poučil i potěšil. Aci mi gesstě, co saudj náš Lutr o dobrých skutcích?

B o h o m i l. Lutr uznává cenu dobrých skutků; na swých dobrých skutcích mnoho si zakládá a dobrým skutkům odplatu věčnau přisuzuje.

Bla h o s l a w. Gdi pak, wždyt zhaněl a zavrhl psanj Jakubovo, že se w něm hági potřeba dobrých skutků; wždyt učil a dokazoval, „že člowěk ospravedlněn bývá samau wěrav bez skutků zákonu,“ přidaným slovíčkem „samau“ list k Rímanům porušíw. (5, 28.)

B o h o m i l. Tak učinil, prawda, a učinil mnohem více we zbauřené wássni, že wždrovitosti; než tentýž Lutr za dívky tiché we svém wýkladu III. žalmu na I. 215. w. 5. swazku napsal také: „Děkujme Bohu, že ne“ „gen swé učenj zachowáwá w pjsmě, na každej“ „zatejně a w ústném podání: děkujme mu též,“ „že nám milost dává žiti a gednati dle učenj“ „swého, tak aby nebylo toličko hlásáno, ale“ „i plněno. Na zemi musej býti nábožnj Pře“ „stané a živj svatj, genž prawau wjru má“ „gice dobré skutky konaj, gak toho článek“ „w apostolském wyznání požaduje: wěřim w“ „swatau církew obecnau. Tento článek ne“

„prawdiwým býti nemůže, a muselby nepra.“ „wdiwým býti, kdyby nebylo swatých na zemi,“ „igenž wjry swé strze skutky dokazuj. že až“ „posud gsau, to nenj lidstvu mocj, to gest mi.“ „losti Boži.“

Bla h o s l a w. Uznává tu arcik Lutr cenu dobrých skutků; nynj gať si zakládá na svých dobrých skutečích?

B o h o m i l. W 5. swazku na l. 262. dj: „Gá bych žádné z mých kázanj, z mých cvičenj,“ „z mých spisů, z mých otčenássů, ba ani ten“ „neymenní skutek, který gsem wykonal, neb“ „wykonám, nedal za wsecky statky swěta. Gá“ „ge cením vjce než swůj život, kterýž má“ „každému dražším býti, nežli celý svět. Ne,“ „bot geli to skutek dobrý, Bůh ho učinil strze“ „mne, a ne mé, ale gest to dílo Boží. A co“ „gest celý svět proti Bohu a dílu geho?“

Bla h o s l a w. Chwáljm Lutra, že dobré swé skutky připisuje Bohu, a gen tak si na nich zakládá, a giž ani nepodchybuje, že by gím byl wěčnau odplatu přisuzoval.

B o h o m i l. Ba to; w témž 5. swazku wykládage 7. Kapitolu sw. Matausse wygádřil se na l. 461. takto: „Na takový způsob“ „připausitjim, že si mohau křestané zásluhu zjí“ „skati u Boha, připausitjim to k potěšení wě“ „řejch, aby wěděli, že Bůh bez odplaty nenechá, ee tu pro Křížka trpjme.“ — A opět na l. 507. w témž swazku gednoho slechtice těší, řka: „Musíš také něco trpěti, a trpělivosti“

„se učiti ; nebyloby dobré, aby nám Bůh giž“
 „na této zemi odplatil věrné služby našse. Co“
 „by nám chtěl odplatiti w nebesích, kdybychom“
 „mohli všechko mjeti odplaceno na zemi ?“

Bla h o s l a w. Widjm tedy, že potřebno i záslužno gest, dobré skutky konati ; kdy wjře, bez njž nelze poznati Boha, musí se přidružeti láška, kteráž všeli Božj plní a snáší ; z obou teprw se wywini naděge, kteráž očekává konunu věčné sláwy a dosáhne gj.

Bohomił. Tak gest ; ale mnoho zapření sebe, mnoho namáhání to stogj. „Wcházegte těsnau branau : nebo široká brána a prostranná cesta gest, kteráž wede k zahynutí a mnoho gest těch, kterí wcházegi strze ni. Gať těsná brána a úzká cesta gest, kteráž wede k životu, a málo gest těch, kterí gi nalezagj !“ (Mat. 7, 13. 14) wolá k nám nás Spasitel. I Lutr w lištu svém k mohuckému arcibiskupovi napsal (w 1. swaz. list 6.) : „Tak úzká“ „gest cesta k životu, že Pán sám strze pro“ „roka Amosa (4, 11) hlavnj, z ohně wydhwá“ „cenau, nazýwá ty, genž spaseni budau.“ A proto nástupníci gegich wyzdwihss pust, zpověd, osobní dostiuciněnij a ginau cirkewnské ženě, nám proklesili prostrannau cestu, wedauci — k zahynutí.

Bla h o s l a w. K zahynutí ! Ty mi náhánjs strachu, Bohomile ! Gsau ale katoljci swým spasenjm ubezpečeni ? Vta ně, trwám, čjhák očistec.

Bohomil. A co gest to za mjsto očistec?

Blahoslav. Ty, myslím, newjš! Čnáš se lépe ve výře katolické, nežli gá v luteránství.

Očistec gest, prý, mjsto, kdež trpí dusse časné tresty za hřichy, když se v tomto životě nedokáže.

Bohomil. Dá-li pak se z rozumu a z písma dokázati, že očistec gest?

Blahoslav. To ti, věru, nepovím, neboť gsem o očistci nikdá nepřemeyšlél ani nečetl.

Bohomil. Slyš tedy. Rozum saudí: Kdo v malých hříších umřel, nemůže být ani do pekla zavřen, ani do nebe přivat; ne do pekla, kteréž gest mjsto pro zlomyšlné, zatvrzelené, nekagicí hříšníky; ne do nebe, kamž níč nečistého newegde. Vůh pak gest spravedlivý, dá ho tedy na mjsto, kdež bude moci se ráti a káním se gemu zádost učiniti a se očistiti. — V písme pak mluví sám nás Spasitel o žaláři, v němž by měl dlužník tak dlouho zůstat, dokud by nezaplatil dluhu (Mat. 18).

Blahoslav. Co se mne týká, gá na očistec newěřím; Lutr nás učil, že není.

Bohomil. A ty se Lutrem gesitě ohražuješ? Právě v geho spisech četl gsem mjsta, kterýmž očistec twrdí.

Blahoslav. Sděl mi ge.

Bohomil. Millerád. Čti na l. 165. v 1. svazku.

Bla h o s l a w. „O očistci máme pewně“ „věřiti, i gá gsem přeswědčen, že skutečně gest,“ „že ubohé dusse newyslowné mušy w něm“ „trpj, a že powinni gjsme, gím pomáhati mo-“ „dlitbou, postem a almužnau, a čim gen mů-“ „žeme.“ — Ale to psal r. 1519.

B o h o m i l. Na I. 431 w tomtéž swazku stogj, co psal r. 1521.

Bla h o s l a w. „Radíjm wssak, aby ne-“ „nechal žádný papeže nowé články dělati, ale“ „aby zůstal každý, gako sw. Augustin, toho“ „newědomým, co dusse w očistci činj a gak“ „se gím wede. Dost měg na wědomj tom, že“ „trpj weliké, nesnesitelné mušy a pomoci twé“ „žádagj.“

¹ id. B o h o m i l. Na I. 2. w 3. swazku se dočteš, co psal roku 1526 wykládage prvnj žalm.

² id. B la h o s l a w. „Trpjciem gest čas dlauhý,“ „weselym Frátky. Nesmírně dlauhý a žalostný“ „musi býti čas těm, genž wnitřnjm bolestným“ „citem sevřeni gsau, že gsau od Boha opu-“ „stěni, wzdáleni. Rijká se také, že gest gedna“ „hodina w očistci trpj, nežli tisiceletj w časných“ „pozemských starostech.“

B o h o m i l. Chceš-li gesstě zwěděti, gak se máme modliti za zemřelé, otewři 2. djl Ko-
stelnj postily na L 57., Lutr ti to powj, w
řeci, Pterauž na den wssich swatých učinil.

Bla h o s l a w. „Aci: Milý Bože, ge-li“ „dusse w tom staru, že by gj mohlo spomo-“

„ženo býti, pane, smiluj se nad ní a po:
„mož gí!“

Bohomil. Snad gíž uwěříš, že Lut
na očistec wěřil?

Blahoslav. Jano; ale netajím, že
jest to těžko s tím naším Lutrem; člověk
opravdu newj, na čem s ním jest. Kád bych
gesstě wěděl, kdo se do očistce dostane.

Bohomil. Katoljci učí a wěří: 1. že
wssic̄ni, genž we smrtelném hřjchu umrav, ni-
koli nepřigdau do očistce, nýbrž do pekla; 2.
že wssic̄ni, genž při své smrti, žádného hřjchu,
žádné winy do sebe nemají, nikoli nepřigdau
do očistce, nýbrž do nebe; a 3. že wssic̄ni,
kterž se w tomto životě ze svých hřjchů gesstě
nedokáli, nebo úplného odpusťtenj nedosáhli,
přigdau do očistce. — Co máš proti učenj
tomu?

Blahoslav. Newěděl bych — jest roz-
umu i písmu přiměřeno, má pro sebe swěde-
ctwo Lutrowo, přijmám ge; ale do očistce
bych nechtěl.

Bohomil. Na tobě jest, nejen očistce,
anobrž i pekla ugjti. Ugděš ho, hřjchu se
chráně a spravedlnost konage, k čemuž máš w
katolictwu pohnutek dosti. Hle, Katoljci mají
za prawé, že Kristus Ježjš w oltářní swá-
tosti jest přítomen, že jest přítomen w církvi
gogich, že žige u prostřed nich, že působí mezi
nimi; toto wědomj, kterž gegich Polena ohýbá,
aby padli a tělu a krvi Páně w prachu se

klaněli, též ge naplňuge spasitelnau báznj, aby žádným nenáležitým chovánjm neuráželi geho přítomnost, ale we wjře, naděgi a w lásce se zmáhali. J náš Lutr prawj, že nemůže žádný tělu a krvi Páně w oltárnj svátosti swau poslonu odepřti bez hříchu. — Katoljci wyznawaj, že s Marij pannau, blahoslavenau rodičkau Božj, s angely a se svatými w přátelstvém gsau spogenj, že nebesitane o nich wědj a u Boha ge zastupuj, že se mohau na gegich přimlurvu nadjti pomocí geho; wědomj to ge naplňuge radostj, že gím w důležitém díle spasenj angelé a svatj gdau na ruku, i wzýwaj ge, ctj ge pro Boha, Boha pak w nich, ctj ge obzvláštne následowanym gegich příkladu. J Lutr to chwálj a welkau útěchu w obcowání svatých nalezá, řka: „Utenj te weliká, newy:“ „slowná milost, že ten Swrchovaný se mi pro:“ „přišel a že wšickni svatj mne zastupuj,“ „mne se ujmaj, o mne se staraj, mi slaužj“ „a pomáhaj?“ (3. swaz. 180. list.) — Katoljci si wyobrazuj svého Spasitele, geho matku a svaté Božj z té příčiny, by si s nebe na oči přitáhli gegich osoby a zásluhy, gegich ctnost a korunu, by to w nich nábožné city a úmysly roznstilo, by k nebesum, k Bohu gich to povzneslo a oni pro tak slavnau mzdu se též zařvětili svatému životu, pokusenj a útrapy statně přemáhajce; z té také příčiny magi obrazy we wážnosti. J Lutr za wěc dobrav, prospěšnau ge drže, svig Crucifix a obraz Marianský ne:

chtěl si nechat wzjti. — Katoljci nedajice na to, žeby samotná wjra spasila, řutkové pak neprospěli, neoddáwagi se pod tau záminkau zahálčiwému hřjssnému žiwotu, ale gako wzywagj Marii pannu a swaté, by na gegich přimluwu účastnými se stali zásluh Kristových, tak též se snažj, by swým oddáním se pod geho zákon, swau poslussnostj a trpělivostj onoho účastenství gako odměny si zjistali; i nezpoléhagi se opowázliwě na předřízenj a wywolenj swé, ale swědomitě pracuj s milostj Božj; nezákladagi si na swých dobrých řutcích, ale všechně ge Bohu připisujce spogugj ge se zásluhami Kristovými; gsauce tím gisti a tomu povděčni, že tak gegich řutkové ceny a platnosti nabudou, oni pak že si swým přičiněním lásky a odplaty wymohau u swého Spasitele a s ním že wzdešlagj swé spasenj. — Lutr uznává cenu a záslužnost dobrých řutků a chce, abyždom ge pro odplatu wěčnau konali. — Katoljci, věřice w Boha nejwejs swatého a spravedlivého, vědj, že w radošt swau zlého služebníka nepřignae, kogj se wssak tím, že mdlé ale oddané sobě swé dítě na wzdy nezawrhne od sebe; prorokovássce se tedy ze slabosti lidské, kogj se a svátošení a dostiučiněním hledj očistiti dusse swé, aby muž očistcowých usilí; *) proto předce,

*) Když i židé dosudáde věří na očistec, gakožto přednebj, řeze které se masj každému, genž do nebe přijti chce.

žádáli toho spravedlnost saudcova, i ty si nechagi libiti, gen když jim zůstane naděje, že nimi očistění nednau tvář geho spatří. Prosí také vřele za dusse zemřelých, gákož si žádag, aby někdy za ně bylo modleno a jim spomeno, což lásku k bližnjmu utvrzuge, ducha ka- gnosti budí a sij mysl nábožnau. I Lutr modlitbu za dusse zemřelých poraučí. Blahosla- we! není w katolictwu vjce pohnutek k etnosti, nežli u nás? není-li w katolictwu wesse krásné? Slyš tedy poslední mé slovo a nezvratné předsevzetí mé: Stanu se katolickem.

Bla h o f la w. Krásné gesto to w katolictwu owszem, dusse má to cíti a po tom tanží; ale slýchal gsem vždy, že má každý w té vjře zemřiti, w kteréž se zrodil.

Bo h o m i l. O ty můj milý, dobrý Bla- hoslave! to tedy poříkadlo váže srdece twé? Bud po kogné myslí! Budauj neděli, dálí Boh toto twé strassidlo zaplassji.

Závěrečný rozmluvy.

Bo h o m i l. Pogd, pogd Blahoslave, rád bych tě upokogil a docela pro pravdu zjistal. Mijnutě gsi pravil, w které vjře se kdo narodil, w té že má umřiti?

Bla h o f la w. Tak gsem pravil, a pravil se tak wubec, a přemnoži se zprawugj tím pravidlem.

Bo h o m i l. A zle se zprawugj, nebo pravidlo to gest bludné a nebezpečné.

Bla h o s l a w. Gá žádného nebezpečí
w něm newidjm.

B o h o m i l. Alle uwidjs. Medle, kdo gest,
genž swým se zgewowánjm náboženstwí na
zemí uwedi?

Bla h o s l a w. Bůh gest to, on podal
lidem prawidlo, gať si žádá od nich poznání i
ctěn býti, co magj z lásky k němu činiti, a od
geho dobroty očekávati.

B o h o m i l. A kdo gest to, genž dle potřeb
a schopnosti člowěčenstwa zgewené nábožen-
stwí doplňoval?

Bla h o s l a w. Bůh gest to, gať díj sw.
Pawel: „Rozličně a mnohými způsoby někdy
Bůh mluwjwage otcům s̄rže proroky, neypo-
sléze w těchto dnech mluwil s̄rže Syna swého.“
(Žid. 1, 1. 2.)

B o h o m i l. A proto zavjrám, že ten,
genž praví: „w které wjře gsem se zrodil, w té
musím umřiti,“ Boha, geho umění a cesty mi-
struge; on zlehčuje Krista i proroky a apo-
štoly geho; on od pravdy a spásy odwrací
duši swau.

Bla h o s l a w. Ne, závěrek ten nena-
hlížjm.

B o h o m i l. Platíli prawidlo twé: měl
Bůh, prvnjmu člowěčenstwí swau bytnost
osvědčiw a oznámiw wúli swau, měl zůstat
při tom, a neměl během času neydějw nařzo-
wati obřízku, po té dáti zákon a konečně zwě-
stowati ewangelium; aniž měl chtisti, aby lidé

bohowěrci zprwu obřjzku, napotom zákon, a posléz ewangelium přigali.

Bla h o s l a w. Snad nemyslís, že měl Bůh zachowati to přirozené, prwopočátečnij, patriarchálnij náboženstwj a že neměl na něm nicého měniti?

Bo h o m i l. To myslím, a platj-li twé prawidlo, winjm Abrahama a Mogsíse, Krista a apostoly, že přewráceně smeysseli a gednali; Abrahama, že se podrobil obřjzce; Mogsíse, že nastoupil zákonodárstwj; Krista, že podstoupil wykupitelstwj; apostoly že přewázali poslaništanj. Kristus mohl zůstati we swém nebi, apostolé na swých lodjch; mohli nechat lidj w té wjře zemřjti, w kteréž se zrodili. Dobře by byli učinili.

Bla h o s l a w. To se mi ljbj. My tedy, an Božjm dopusstěnjm lidstvě pokolenj pobladivšsi w pohanstwj padlo, zůstali bychom do posud pohany?

Bo h o m i l. Ba, platj-li twé prawidlo, gá to mám nassim předkům za zlé, že flysseli sw. Methoda a že se dali pokřtiti. Měli tomuto slowanskému apostolu řjci: proč bychom tě flysseli? proč bychom se od tebe pokřtiti dávali? starší nassí a otcové žádné ewangellum neznali, žádného křtu nepotřebovali, aniž my co takového přigmeme; w této wjře gsme se zrodili, w té chceme i zemřjti. Vlynj wssak, poněvadž nassí předkové proti twému prawidlu gednali a tudy chybili; nezbývá nám

potomkům gegich nic giného, nežli chybou učiněnau naprawiti a opět do pohanstva se vrátiti. Kuže, s chutj do toho.

Bla h o s l a w. To hned, Bohomile, to hned, obzvoláště mi na snadu, celý růnig důvod zvrátiti.

B o h o m i l. Zkus toho; věř, že se hněvati nebudu.

Bla h o s l a w. Bůh wedl padlé člověčenství dle newyzpytatelných saudů svých od sprostého zgewenj k wyššímu, od slabého vědomí náboženstvého k plněgssjmu, a od nižších pravd k těm neyhlawněgssjím; lid pak wedený rukou božskou měl postupovati a rád postupoval od stupně k stupni, až bychom dle slov Pawlowých se zběhli wssicěni w gednotu výry a poznání Syna Božjho, a dokonalého muže, w mřru plnosti věku Kristova. (Efes. 4, 13.)

B o h o m i l. Dobrě máš, Blahoslave. Doznavám, že si zvrátil celý růnig důvod, kterýmž gsem ti ukazoval neprawdiwoſt a nebezpečnost pravidla tvého: „w které všte se kdo zrodil, w té že má umřti.“ Ale tím si ge také zbořil sám, čehož gsem právě docíliti obmeyſtel. Jí gá nechci nic giného, nežli abychom dle slov Pawlowých nebyly vše malicí zmýtagici se, a netočili se každým větrem učenj ſtrze neſlechetnost lidstvu, ſtrze chytrost k oplamání bludu. Ale pravdu činjce w láſce, rostme wſelikterak w toho, kterýž gest hlawu, Kristus. (Efes. 4, 14, 15.) Pravdě tedy, milý Blahoslave, bu-

deme wěrni, a kde gi nalezneme, nezasadjme gi bludu, byť býwali třeba do toho bludu počřížení nassj předkowé. Vlynj gſme gi nalezli w cjr̄kwi Katolické, nuže. —

Bla h o s l a w. Vtahlijjim giž neprawdiwoſt a nebezpečnost prawidla wywráceného, aniž mám co proti cjr̄kwi Katolické, ale hněte mne, že právě od ní nás Lutr odpadl.

Bo h o m i l. Inu owssem, kdyby byl neodpadl, nebylo by luteráns, byli bychom Katolíky, a nemuseli bychom se raditi teprw, máme-li se Katolíky státi. Poněvadž ale odpadl, gde nám o to, zdali učnil dobře, čili zle? Učnili Lutr dobře, že odpadl od cjr̄kwe Katolické, w které se narodil, byl vychowán, žil a měl uměti: gednal proti twému giž omšenému prawidlu; mohl-li on dobré tak učnit: můžeme i my odpadnouti od cjr̄kwe ewangelické, giž gſme se doposud drželi, a se vrátiti do cjr̄kwe Katolické, s kterou se učenj Lutrowo wjce snáſſi, nežli s nassj, gaká gest nynj. Učnili ale Lutr zle, že odpadl od cjr̄kwe Katolické: my učinjme dobré, když z nassj ewangelické, wystaupiſſe do Katolické wstaupjme, kteřáž dle vlastních geho slow spasitelná gest, a neomylná, a wſledo křestanské dobro w sobě má, zaljbenj pač Božjho a pomoci shůry obzvláſtně požívá.

Bla h o s l a w. Gá, mage za to, že byl Lutr powolán, oprawi we wjče zavést, držoval gſem ewangelickau nassj wjru za neylepſſi.

Bohomil. Gá ale gsem ti dokázal, že tato nasse ewangelická wjra sama sobě stogj nad odpor w tom, gať z úst Lutrowých wy- ſla, a gať gest nynj spočádána. My gsmem se owszem přesvědčili, že Lutr i po začaté swé reformacj po katolicku učjwal. Tu wyznal, že Pacjēstwj z pjsma wážj ten, kdo wážj po swém smyslu a děkuje Bohu, že swé slowo také w ústnijm podání zachowal; tam opět sedmero swátostj udáwá, mluwj pro přigjmánj pod ge- dnau, a mssí nazýwá gedinau prawau poctau a službau Božj. Tu se raduge z obcowánj swa- tých, a poraučj ctěnj a wzýwánj gegich a žádá modlitbu za dusse w očistci; tam opět hágj po- třebu, cenu a záslužnost dobrých ſkulů. Než, mohli by nám nassinci namjtnauti, gať to ſtu- tečně činj, žeby byl Lutr na počátku reformacj swé mnohým bludům katolickým proto gen učil, poněvadž nemohl hned katolického ducha se sebe strásti. Vychom toto gegich omlauwánj připustili gím, oni musí wzágemně připustiti nám, že neumđleným ſtaumánjm sw. písem Lutr, alespoň w pozděgssjch a poslednjch letech swého žiwota cisté prawdy se dopátral a ten- kráte žádným bludům neučil wjce. Neucílik Lutr w pozděgssjch poslednjch letech žiwota swého žádným bludům wjce, alebrž cisté prawdě, tak mu máme wěřiti we wssem, co učil a psal w tomto čase. Lutr pak učil a psal w tomto čase a sice r. 1538, osm let před swau smrtj, že gest w papežstwj wjra, křeſtanſká cirkew a

Duch svatý; r. 1541, pět let před svou smrtí, že římská církve žádných lží a nepravých učenj hlásati nemůže, an ústa gegi gšau ústa Boží; r. 1544, dvě léta před svou smrtí, že a jak máme svaté ctiti a vzývati; r. 1546, v úmrtním roce svém, že pokání gest svátost i že se zpovídati a jak se zpovídati máme; v tomtéž roce, že se ve welebné oltářní svátosti podává opravdové a podstatnij tělo a krew Páně a že se gj planěti máme.

Bla h o s l a w. Vla to wſſecto newěřj dneſſni ewangelisci, ani pastoři, ani lid.

B o h o m i l. Z toho vychází, že se dalece vzdálili od učenj Lutrowá a že po smrti geho měnili na něm. Musili něco jiného napsat duchovnjci naleznouti v písmě nežli Lutr. Na- lezáli gá v něm něco jiného než oni, mohu to též mít za pravdu, a žádný pastor nejmí vnucovali náhled svůj. Hled, napsali duchovnjci praví, že by byl Lutr povolán, aby křesťanſtvi církve opravil a předce mnoho článků z geho učení zavrhli; jakým to pravem? Vše, to gá neučinjím, ale raděgi toho se přidržím, co se mi z učení geho lžibj, protože se to shovnává s písmem a s tau nejstarší Kristovou církví, na gegimž spědecwsi podybowatí dle slow Lutrowých gest nebezpečno, straſliwo, gest tolik, gáko zatracowati proročky, apostoly a samého Krista.

Bla h o s l a w. Snad zavrhli napsali duchovnjci z učení Lutrowa to, co nebylo pravé.

B o h o m i l. Pak bychom nemohli na celau geho reformacj nic dáti, an by byl až do své smrti bludum učil; ano na celau nashi ewangelickau wjtu nemohli bychom nie dáti, poněvadž z nj pořáde wywrhowali, wywrhugj a wywrhowati budau. My můžeme na nasze učitele nárek wést, že zlaupili a zluspili náboženství Kristovo, že nás odlučují od samého Krista, gedno geho učenj po druhém zavrhugjce. Gegich heslem gest wýrok Žschokkůw: „R předu, a byť bychom w nicotě ute-nuli.“ Mým heslem ale budíž wýrok sw. Augustina: „Rřestan gest mé gméno, Katolijk mé přigměnj.“ Katolická církew mne bude učiti, co mám wěřiti a činiti, bych wěřil a činil, gak tomu chce Kristus Ježjs. W ewangelické cír-kwi wěřj a dělá každý, co a gak a chce; církew ale, we kteréž může každý wěřiti, co a gak chce, do njž také patří ti, genž newěřj ničeho, nemůže býti prawau církwi. Prawá církew gest dle mého přesvědčení gen církew Katolická. Stanu se Katoljkem. Blahoſlawe, přijeli, staň se gjm též!

Bla ho ſlaw. Prawda gest orossem: neučil-li Lutr nic neprawého: zágisté nemáme my protestanti prawé wjry, poněvadž mnoho z toho zavrhugeme, co až do smrti hlásal; učili ale neprawě, neprawě i w posledních létech svého života: pak nemá reformacj ním zavedená žádné útěchy, žádného upokogenj pro nasze dusse.

B o h o m i l. To sám Lutr užnáwá řka: „Rdo gen gedenkráte selže, ten nenj z Boha“ „a ge závadný, wjry nehodný we wszech wě.“ „cech.“ (1. swaz. l. 423.) „Rdyby se dokázalo,“ „že bych byl gedenkráte lhal a hrubě hřessil:“ „weta by bylo po celém učenj a gménu mém,“ „po wjře a důwěře we mne.“ (1. swaz. l. 836.) A we psanj swém k wolenci saskému a land-krabji hessému dj: „Rde ge učenj neprawé,“ „tam gest wssecko marné, wssecko ge ztraceno,“ „skutky, útrpenj, modlitba, půst, almužna, cely“ „život.“ (8. swaz. l. 254.)

B l a h o s l a w. Upřjmny, srdečně milovaný přsteli, učiteli a strážce můg! tebou přesvědčen o pravdě a spáše církve katolické, tebe chci následovati a blahoslawnym sebe, že též z plného srdce zwolati mohu: i gá se stanu Katolem.

B o h o m i l. Djky Bohu za twé předsevzetj! Nech se všeckle polibiti, můg bratče w Kristu Ježíši. Spolu učinjme wyznání wjry. Swrchowaný sliž nás, bychom dle katolické wjry swé wždy byli živi, a w dobrém se rozmáhali a w dobrém setrwali až do smrti. By nám také zazlili bývalj sauwěrci nassí; gen když z úst Kristových na poslednjm saudu uslyšíme: „Wy gste mne wyznali před lidmi, gá wás wyznám před Otcem svým a geho angely.“

B l a h o s l a w. Staníž ſe tak!

D v ĩ a ï.

	Str.
Předmluwa	1
Příslušná	3
I. Rozmluwa: Církve — papežství	7
Lutr, genž církve římskau čili katolickau haněl, chwálj gi, že gest milau Boži, přede všemi oslavená, má všecko krájskosté dobré	11
Gest neomylná a spasitelná	14
Pro některé zneužívání nemáme se od nj odtrhnouti	17
Máme gednoty sjetřiti a s papežstvem stolicí ve svaz: ku poslušnosti a počoge trvatí	18
Příslušná odpadu	20
Tussil že chybyl	21
Výsledky	22
II. Rozmluwa: Příslušná — tradice	25
Katolická církve dala lidu biblí do rukau	27
Z nj gi přigal Lutr	—
Přeložila gi do rozličných mluw dříwe, než Lutr	28
Taťko oswědčují před Lutrowi překladové slo: wansštj, němečtj a cizogazyčnij	29
Lžiwau chlaubu Lutrowu, že bibli z podlawice vy: táhl	30

Rárá Zwingli	30
Katoljci směgj bibli čjsti	31
A gežto nekatoljci sī gi wykládagj po smyslu swém	32
Což zlé následky za sebāu tāhne	33
Gač sám Luttr uznáwá	39
Saukromný pač Duch swatý se nedá mysliti .	40
Přigjmagj Katoljci wýklad učjcj cjrke	42
Rterá, magjc na Duchu sw. oswětitele	43
Dědičným též se řídj učenjm	44
Za něž i Luttr Bohu děkuge	—
Wýsledek	45
 III. Rozmluwa: Swácosti — zpowěd — při- gjmánj — mſſe	1 46
Luttr přigal sedm swácosti	47
K swácosti počánj žádá ljtost, zpowěd, dostiuciněnj	49
Tagné zpowědi wysoce sī wážj	51
Má gi za prospěšnau, gelikož dobrowolným se za- hanbenjm a počořenjm trestu Božjch lze ugjti	—
a gač gest zasljbeno, dogjti milostj Božjch . .	52
Má gi za potřebnau k dosaženj odpusťení hřichů	55
Udáwá, z kterých hřichů se máme zpowýdati . .	55
Rozdjil dělage mezi smrtelným a všedním hřichem	—
Podáwá též zpowědnj formuli	56
W učenj swém o swácosti oltárnj magj Interáni pro sebe zewněgſſek	58
Katoljci písmo sw.	59
Luttr sám hágil přítomnost Krista w swácosti oltárnj	— 60
Odwolával se na swědecwj katolicé cjrke . .	61
A gen ze wždorowitosti „wchlebenj“ twrdil . .	—
Katoljci přigjmagj pod gednau způsobau celého Krista	62

Gak sám Lutr učil	63
Ač též ze wzdorowitosti přigjmánj pod obogj zawedl	65
Pod obogj přigjmagj kněžj katolíctj, kdykoli mssí slaužjce obět Kristowu dle čádu Melchisedechá obnowugj	—
Gak doznáwá Lutr	67
Dle něhož Kristus ustanowil mssí	—
Ona gediná „prawé služby Božj“ gest	68
A wysoce má býti wážená	—
Wýsledek	69
 IV. Rozmowa: Połkona před oltářní svátostí	
— pocta Swatých a gich obrazů dobré skutky	
— očistec	70
 Dle učenj Lutrowa patřj połkona svátosti oltářní	72
Pocta pak panně Marii a Swatým Božjm	74
Ty gest též dobře wzýwati, an o nás wědj	77
A nám pomáhagi	78
Obzwłásstě panna Maria	80
Před obrazem umučeného Krista sám Lutr se flanél	81
A prawj, že obrazy miji, nenj nic neprawého	83
Alebrž dobré gest to, prospěšné a spasitelné	84
J my máme naděgi, do společnosti Swatých při- gatu býti, budem-li s milostj Božj, dle wjry a we spogenj se zásluhami Krista dobré skutky konati	87
Ani zásluhy Kristovy newyzdwohugj potřebnost dobrých skutků našich	88
Ani dobré skutky naše nezlehčugj zásluhy Kristovy	89
Nýbrž děge se naopak; ano cenu dobrých skutků sám Lutr uznáwá	91
Na dobrých skutcích swých si zařládá	92

Str.

A dobrým řeckům odplatu přisuzuje	92
Za spáchané winy můžeme se káti w očistci .	93
Gehož gistora Lutrowi gistá gest	95
Wýsledek	96
Závěr enj Rozmluv	99
<i>Neprawdívé a nebezpečné gest, křkati: w které wjře se kdo zrodil, w té že má umějti</i>	<i>—</i>
Dobré ale a maudré, z církve ewangelické, která z učenj Lutrowa počád wywrhuge, se vrátici do katolické, s níž se učenj Lutrowo, obzvláště w geho posledních létech, wjce snáší	103
Učili Lutr neprávě i w posledních létech, pat gest owszem, utěchy a spásy hledati w gediné cír- kwi katolické	104

Návěštj.

Od téhož spisovatele wyšlo a dostati gest we skladu kněh
Pospjšilových: „Zustann katoljkem.“ Str. 180 we 12.
Seš. za 15 kr.
